

1ኛ ዓመት ቁጥር 1

አሶሳ *ጥር* 1988

የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግስት ልሣነ- ሕግ *ጋ*ዜጣ

LISAN HIG GAZETA

OF THE BENISHANGUL — GUMUZ REGIONAL STATE

የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል መንግስት

ም/ቤት ጠባቂነት የወጣ

1th Year No 1

Assosa July 1996

ማውጫ

አዋጅ ቁጥር 1/1988 ዓ.ም የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ብሄራዊ ¡ ልላዊ መንግስት የህገ-መንግስት አዋጅ

CONTENTS

Proclamation No 1/1996 Proclamation of Constitution of the Benishangul Gumuz National Regional State

መግቢያ

እኛ የበርታ፣ የጉሙዝ፣ የሽናሻ፣ ማኦና ኮሞ ህዝቦች:-በሀገራችንና በክልላቸን አስተማማኝ ሰላምና ዴሞ¡ ራሲያዊ ሥርዓት ሰማስፌን፣ ኢኮኖሚና ማህበራዊ ክትቶቶችንን ለማፋጠን፥ የራሳችንን ዕድል በራሳችን የመወሰን ሙሉ መብቶችንን ተጠቅመን በነጻ ፍላጎታችን በህግ የበላይነት ላይ የተመሠረተ ክልላዊ መስተዳድር ለመገንባት ቆርጠን በመነሳት፣

እንዚህን ዓላማዎች ከግብ ስማድረስ የግስሰብ፥ የብሄረሰቦችና የህዝቦች ነጻነቶችና መብቶች መከበራቸው፥ እንዲሁም ካለ አንዳች ልዩነት የባህሎችና የዛይማኖቶች እኩልነት መረጋገጡ አስፈላጊ መሆኑን በማመን ፤

ክልሳችን የራሳችን መል_ነ ፐ-ምትራዊ አሠፋፈር ያስን ብሄረሰቦችና ህዝቦች ለረጅም ዓመታት አብረን የኖርንበትና የተሳሰረ ፅንኙነት የፌጠርንበት በመሆኑ ይህንን አብር የመኖር ባህልና ልምድ የበለጠ ማ**ጎልበት አ**ማራጭ የሌለው መሆኑን በማመን ፤

መብቶቻችንና ንጻነቶቻችን በ*ጋ*ራ ለማስከበር አንድ ጠንካራ ክልላዊ ህብረተሰብ መንንባቱ አስፈላጊ መሆኑን በማመን ፤

ከሌሎች ብሄሮች፣ብሄረሰቦችና ህዝቦች *ጋር* በ*መሆን* በከ<mark>ፈልነው መስዋ</mark>*ዕትነት የተገኘውን ዴሞክራሲና ሰላም አስተማማኝነትና ዘላቂነት ስማረ<i>ጋገ*ጥ፣

የወደፊቱ ዕድላችን መመሥረት ያለበት ከገዥ መደቦች የወረስናቸውን አለመግባባቶች በማስወንድ በአንድነት ወደ ተሻለ የዕድንት ጎዳና ማምራት መሆኑን በማጤን የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስትን መስርተናል።

ከዚህ በሳይ ስንስጽናቸው ዓላማዎቻችንና እምነቶቻችን ማሰሪጻ እንዲሆነን እንዲወክሱን መርጠን በሳክናቸው የክልሱ ምክር ቤት አባላት አማካይነት ይህንን ሕገ-መንግስት ዛሬ ስኔ 4 ቀን 1987 ዓ/ም አጽድቀናል።

PREAMBLE

We the Berta, Gumuz, Shinasha, Mao and Komo peoples:

Strongly committed in full and free exercise of our right to self determination, to building a Regional State on the rule of law as to ensure a lasting peace and democratic order as well as to advance economic and social development in our Country and our Region.

Convinced that fulfillment of these objectives requires respect of individual, nationalities and peoples freedoms and rights as well as to ensure the equality pf all cultures and religions without any discrimination;

Further convinced that of the necessity of promoting our prevalent co-existence and interaction we have long inhabited.

Convinced that to build a strong regional community is necessary for ensuring respect for our rights and freedoms;

Determined to consolidate the peace and the democratic order which the struggles of other Nations, nationalities and peoples as well as ours have brought about.

Cognizant that our destiny can best be served by eliminating all disputes inherited form the former ruling classes and by standing in unison to exert our effort towards development, and therefore we established the Benishangul-Gumuz Nationa Regional State;

Have, therefore adopted on 1 July 1995 this constitution through the representatives we have duly elected and have given the mandate to be members of the National Regional State Council.

<u>አንቀጽ 1</u> የክልሱ *መን*ግስት ስ*ያሜ*

ይህ ህገ-መንግስት የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ብሄራዊ ክልላዊ መንግሥት ዴሞ_ነ ራሲያዊ አወቃቀርን ይደነግጋል። በዚህም መሠረት የሚቋቋመው መንግሥት የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ብሄራዊ ክልላዊ መንግሥት በሚል ስም ይጠራል።

አንቀጽ 2

<u>የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ብሄራዊ ክልል ወሰን</u>

- በምስራቅ የኦሮ*ሚያ ብሄራዊ ክ*ልሳዊ *መንግ*ስት በም*ዕ*ራብ ሱዳን
- በደቡብ *ጋ*ምበላ ህዝቦች ክልል
 - በሰሜን የትግራይ ክልል
 - 5. በሰሜን መስራቅ የአማራ ብሄራዊ ክልላዊ መንግሥት ያዋስናል::

<u>አንቀጽ 3</u>

<u>የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል ብሄራዊ መንግሥት</u> ሰንደቅ ዓርማ

የቤኒሻንጉል *ጉሙ*ዝ ብሄራዊ ክልል የራሱ ሰንደቅ ዓሰማና ዓርማ ይኖረዋል።

1. ሰንደቅ ዓርማ

2.

3.

የክልሉ ብሄራዊ ሰንደቅ ዓላማ ቀይ፣ ተቁር፣ ቢ*ጫ* አረንጓዶና ዙሪያው ነጭ ፍሬም ነው:: **ትርጓሜው**

1.ቀዩ የክልሉን ለማስከበር የተከፈለ መስዋዕትነትና² ብሄረሰቦቹ በደም መተሳሰር ከሌሎች *ጋ*ር መልካም_{4.} ግንኙነት ያላቸው መሆኑን የሚያበስር 5. 2. ጥቁር የብሄረሰቡን መልክ

3. ቢጫ የክልለ። የማዕድናት ክምችትና የወደፊት ተስኛ

4 አረንንዴ የክልሉ ልምሳሜ 5.ነጭ የሠላም ምልክት የሚያመለክቱ ናቸው።

<u>2. ዓርማ</u>

ዙሪያው በቀርቀሀ ክብ ሆኖ በመዛከሱ ወርቅና ገበ ያለው ሆኖ ሚዛንና የማሽን ጥርስ አለው::

አንቀጽ 4

ብሄራዊ መዝሙር

የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ¡ ልል የራሱ ብሄራዊ መዝሙር ይኖረዋል። የክልሱ ብሄራዊ መዝሙር የህገ-መንግሥት ዓላማዎችና የክልሱን ህዝቦች ኤሞ¡ ራሲጸዊ ሥርዓት አብሮ ለመኖር ይላቸው ዕምነት እዲሁም የወደፊት የ*ጋራ ዕ*ድላቸውን የሚይንፀባርቅ ሆኖ በሕግ ይወስናል።

CHAPTER ONE

General provisions

Nomenclature of the National Regional state

This constitution establishes a democratic structure of the Benishangul Gumuz National State. Accordingly, the Regional State shall be known as The Benishangul Gumuz National Regional State.

Article 2

Boarders of the Benishangul Gumuz National Region

The boarders of the Benishangul Gumuz National Region are:

- 1. To the East, The Oromia Nationa Region.
- 2. To the west, The Sudan;
- 3. To the South, the Gambela peples' National Region;
- 4. To the North, the Tigray National Region;
- 5. To the North East, the Amhara Nationa Region.

Article 3

The flag of the Benishangul Gumuz National Regional State.

The Benishangul Gumuz National Region shall have its own flag and emblem.

1. The Flage

The flag of the National Regional State shall consist of red, black, yellow, and green colors and shall have white frame on four of its sides.

Meaning of the colors

The colors of the Flag shall represent the following meanings.

1. The red for the sacrifice paid to ensure the territorial sovereignty of the Region and for the good relationship that the Nationalities have forged with others through blood ties;

The black for the complexion of the Nationality

- The yellow for the mineral resources and hope of the Region;
 The green for the fertility of the Region;
 The white for peace;
 - 2. The Emblem shall be a circle be a circle that shall be embraced by bamboo branches connected by gear at the bottom and shall have a bowl carrying gold and balance on the center.

Article 4

The Anthem

The Benishangul Gumuz Regional Shall have its own National anthem. The National anthem of the Region, to be determined by law, shall reflect the ideals of the Constitution, the commitment of the peoples of the Regional to live together in a democratic order and of their common destiny.

Article 5

Languages

- **ስለ ቋንቋ** 1. የክልሱ የሥራ ቋንቋ አማርኛ ነው።
- 2. እንደ <u>wH@[cu< ቋንቋው የተሰያየ ይሁን እንጅ የክልሱ ቋንቋዎ</u>ች ሁለ-በ_i ልሱ ህቆመንግሥት እኩል አውቅና ይኖራቸዋል።

አንቀጽ 5

3. በ¡ ልሱ የሚቶኝ <u>wh@` wh@[cw</u> በራሱና በፌስንው ቋንቋ የመማር መብት አሰው።

አንቀጽ 6 የክልሱ ርዕሰ ከተማ የክልሱ ርዕሰ ከተማ አሶሳ ነው።

አንቀጽ 7 የጸታዊ አባላለጽ

በዚህ ህ<mark>ገ-መንግስት ውስፕ በወንድ ጸታ የተደነገገው የሴቷንም ጸታ</mark> ጸካትታል።

የህገ-መንግሥት መሠረታዊ መርሆዎች

አንቀጽ 8

የህዝቡ ወሳኝነት

የኢትዮጵያ ፌዴራሳዊ ዴሞክራስያዊ ህን-መንግስት የበሳይነት እንደተጠበቀ ሆኖ

- የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ብሄራዊ ክልል ህዝብ የክልሱ ብሄራዊ መንግሥት የበላይ ሥልጣን ባለቤት ነው።
- የህዝቡ የበላይነት የሚገልጸው በሚመርጣቸው ተወካዮችና ራሱ ቀጥታ በሚያደርገው ዴሞክራሲያዊ ተሳትፎ ነው።

አንቀጽ 9 የህን መንግስቱ የበላይነት

- 1. ይህ ሀገ-መንግስት የብሄራዊ ክልሱ የበላይ ህግ ነው። ማ3ኛውም ሕፅ ፣ ልማዳዊ አሰራር እንዲሁም የማ3ኛውም የመ3ግሥት አካል ወይም ባለሥልጣን ውሳኔ ከዚህ ሀገ- መንግሥት *ጋር* የሚቃረን ከሆነ ተፈጸሚነት አይኖረውም።
- 2. ማንኛውም የክልል ነዋሪ ፣ የመንግሥት አካሳት ፣ የፖስቲካ ድርጅቶችና ሴሎች ማኅበራት ኢንቴሁም ባለሥልጣኖቻቸው ሕገ- መንግሥቱን የማስከበርና ስሕቆመንግሥቱ ተገዥ የመሆን ኃላፊነት አሰባቸው።
- 3. በዚህ ህገ-መንግስት ከተደነገገው ውጪ በማናቸውም አኳኋን የመንግሥት ሥልጣን መያዝ የተከሰከለ ነው።

አንቀጽ 10 ሰብዓዊና ዲሞክራሲያዊ መብቶች

- 2. የዜጎች የህዝቦች ሰብዓዊና ዲሞክራሲያዊ መብቶች የተከበሩ ናቸው።

- 1. Amharic shall be the working language of the Region.
- 2. All the languages of the region shall enjoy equal recognition of the Constitution of the Region.
- Enjoy Nation and Nationality in the Region has the right to use its own language or the language of its choice as a medium of instruction.

Article 6

Capital City

Assosa shall be the capital city of the Region

Article 7

Gender reference

Provisions of this constitution set in the masculine gender shall also apply to the feminine gender.

CHAPTER TWO

Fundamental principles of the Constitution

Article 8

Sovereignty of the people

Without prejudice to the supremacy of the constitution of the Federal Democratic Republic of Ethiopia,

- Sovereign power in the National Regional state resides in the people of the Benishangul Gumuz National Region.
- The Sovereignty of the people shall be expressed through their elected representatives and through their direct democratic participation.

Article 9

Supremacy of the constitution

Without prejudice to the supremacy of the constitution of the Federal Democratic Republic of Ethiopia;

- 1. This constitution is the supreme law of the National
- Regional State. Any law customary practice or decision PF an organ of the State or the public official which contravenes this Constitution shall be of no effect;
- 2. All residents of the Region. Organs of State, political organizations and other associations as well as their officials have the duty to ensure observance of the constitution and to obey it;
- 3. It is prohibited to assume state power in any manner Other than that provided under this Constitution.

Article 10

Human and Democratic Rights

- Human rights and freedoms, emanating from the nature of mankind, are inviolable and inalienable.
- Human and Democratic Rights of citizens peoples shall be respected.

አንቀጽ 11

የመንግሥትና የሃይማኖት መለያየት

- 1. *መንግሥት*ና ሃይማኖት የተለያዩ ናቸው።
- 2. መንግሥታዊ ዛይማኖት አይኖርም
- 3. *መንግሥት* በዛይማኖት ጉዳይ ጣልቃ አይገባም ዛይማኖትም በመንግስት ጉዳይ ጣልቃ አይገባም።

አንቀጽ 12

የመንግስት አሰራርና ተጠያቂነት

- 1. የ*ማንግሥት አሠራር ለህዝብ ግልጽ በሆነ መንገ*ድ *መ*ከናወን አሰበት።
- 2. ህዝቡ በመረቷው ተወካይ ላይ እምነት ባጣ ጊዜ ከቦታው ሊያነሳው ይችላል። ዝርዝሩ በህፅ ይወስናል።
- ማንኛሙም ኃላፊና የህዝብ ተመራጭ ኃላፊነቱን ሲያጓድል ተጠያቂ ይሆናል።

ምዕራፍ ሦስት <u>መሠረታዊ መብቶችና ነጻነቶች</u> <u>አንቀጽ 13</u> ተልጻሚነትና አተ*ረጓ*ጎም

- 1. በማንኛውም ደረጃ የሚገኙ የብሄራዊ ክልሉ መንግስት የሀግ አውጪው፣ የሀግ አስፌጻሚውንና የዳኝነት አካሎች በዚህ ምዕራፍ የተካተቱትን ድንጋጌዎች የማክበርና የማስከበር ግዴታ አለባቸው፡፡
- 2. በዚህ ምዕራፍ የተዘረዘሩት የመሠረታዊ መብቶችና የነጻነቶች ድንጋጌዎች የኢትዮጵፄ ኞጻ ራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ከተቀበላቸው ዓስም አቀፍ የሰባዓዊ መብት ድንጋጌዎችና ዓለም አቀፍ ሰነዶች ጋር በተጣጣመ መንገድ ይተረጎማሉ…

ክፍል አንድ

<u>የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግስት ህዝብ</u> <u>ብሄራዊ መብቶች</u>

የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት ህዝብ በኢትዮጵኧ ኞኤራላዊ ኤሞ¡ ራሲኧዊ ሪዩ ብሊ¡ ሕቆ መንግሥት የራሱን ዕድል በራሱ የመወሰን እስከ መገንጠል ድረስ ያለው መብት በማናቸውም መልኩ ያለገደብ የተጠበቀ ነው። በዚህ መሠረት የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መስተዳድር <u>wH@</u>` ህዝብ

- 1. የራሱን ብሄራዊ ማንነት የመጠበቅና የማስከበር፣ ቅርሱንና ታሪኩን የመንከባከብና የማበልጸግ፣ እንዲሁም በቋንቋው የመጠቀም ፣ ቋንቋውንም የማሳደግና ባህሱን የመግለጽ
- 2. በራሱ በመልክ ምድራዊ ክልል ውስጥ የራሱን ጉዳይ በራሱ የመጨረስና ራሱን በራሱ የማስተዳደር አዲሁም በማዕከላዊ መንግሥት በነጻነትና አድልዎ በልለበት ተንቢና ርትዓዊ በሆነ አግባብ ውጤታማ ተሳትፎ ስማድረግ መብት አለው።

Article 11

Separation of State and Religion

- 1. State and religion are separated
- 2. There shall be no State Religion.
- 3. The State shall not interfere in religious matters and religion shall not interfere in state affair.

Article 12

Conduct and Accountability of Government

- 1. The conduct of affairs of government shall be transparent.
- In case of loss of confidence, the people may recall elected representatives. The particulars of recall shall be determined by law.
- 3. Any public official or an elected representative is accountable for any failure in official duties.

CHAPTER THREE

Fundamental Rights and Freedoms Article 13

Scope of Application and Interpretation

- 1. All legislative, executive and judicial organs of the National Regional State at all levels shall the responsibility and duty to respect and enforce the provisions of this Chapter.
- 2. The fundamental rights and freedoms specified in this Chapter shall be interpreted in a manner conforming to the universal Declaration of Human Rights and international instruments adopted by the Federal Democratic Republic of Ethiopia.

PART ONE Article 14

National Right of the Benishangul Gumuz Nationa Regional State people

The Benishangul Gumuz National Regional State people have an unconditional right to self-determination, including the right to secession, enshrined in the Constitution of the Federal Democratic Republic of Ethiopia.

In line with this, the Benishangul Gumuz National Regional State people:

- 1. Shall have the right to maintain their national identity; to preserve and promote their heritage and history, to speak, and develop their own language and express their own culture;
- 2. Shall have the right to self government in their territory and to participate freely and without any discrimination in the state structure of the Federal Democratic Republic of Ethiopia;

- 3. የቤኒሻንጉል ጉሙዝ wh@` wh@[cw ራሱን የማስተዳደር መብት ህዝቡ በሰፈረበት መልክዓ ምድር ራሱን የሚያስተዳድርበት መንግስታዊ ተቋማት የማቋቋምና በኞ ኤራል አስተዳደሮች ውስጥ ሚዛናዊ ውክልና የማግኘት መብትን ያጠቃልላል።
- 4. በዚህ አንቀጽ በተራ ቁጥር ከ1-3 የተጠቀሱት መብቶች ታገጹ፣ ተረገጡ ወይም ተሸራረፉ ብሎ ባመበነበትና በአንድነት ስር ሆኖ ሊያሰስተካክላቸው ባልቻለበት ጊዜ በኢትዮጵሜ ኞዴራላዊ ዴሞ¡ራሲጸዊ ሪዩ ብሊ¡ ህቆ መንግሥት በተደነገገው መሠረት የራሱን ዕድል በራሱ እስከ ነፃነት ድረስ የመወሰን መብት ተግባራዊ ያደር ጋል።
- 5. የብሄር ብሄረሰቦችና ህዝቦች የራስን ዕድል በራስ የመወሰን እስከ መገንጠል ድረስ ያለ መብት በስራ ላይ የሚውለው፡-ሀ) የመገንጠሉ ጥያቄ <u>uwH@</u> ብሄረሰቦች ወይም በህዝብ የህግ አውጭ ምክር ቤት በሁለት ሦስተኛ የድምጽ ድ*ጋ*ፍ ተቀባይነት ማግኘቱ ሲረፉተኝ
 - ለ) የፌዴራሉ ህጉ መንግሥት የብሄር <u>wh@icw</u> ወይም ህዝብ ምክር ቤት የመገንጠል ውሳኔ በደረሰው በሶስት ዓመት ጊዜ ውስጥ ለጠያቂው <u>wh@`</u> <u>wh@icw</u> ወይም ህዝብ በውሳኔ ሲያደራጅ
 - ሐ) የመገንጠል ጥያቄ በህዝቡ ውሳኔው በአብሳጫ በአብሳጫ ድምጽ ሲደገፍ፡፡
 - መ) የፌዴራሉ መንግሥት መገንጠሉን ስመረጠው <u>wH@`</u> <u>wH@[cw</u> ወይም ህዝብ ምክር ቤት ሥልጣኑን ሲያስረክብ ሠ) በህፅ በሚወሰነው መሠረት የንብረት ክፍፍል ሲደረግ ነው።
 - 6. በዚህ ህገ-መንግስት ውስጥ WH@` WH@[CW ህዝብ ማለት ከዚህ ቀጥሎ የተገለጹትን ባህርያት የሚያሳይ ማኅበረሰብ ነው። ሰፊ የጋራ ጠባይ የሚያንጸባርቅ ባህል ወይም ተመሳሳይ ልምዶች ያላቸው ሊግባበብት የሚችሉበት የጋራ ቋንቋ ያላቸው የጋራ ወይም የተዛመደ ህልውና አለን ብለው የሚያሚነው የስነ-ልቦና አንድነት ያላቸው እንዲሁም በአብዛኛው በተያያዘ መልከዓ ምድር የሚኖሩ ናቸው።

<u>ክፍል ሁለት</u> <u>ሰብዓዊ መብቶች</u> አንቀጽ 15

የሀይወት ፣ የአካል ደሀንነትና የነጻነት መብት

ማኛውም ሰው ሰብዓዊ በመሆኑ የማይደፈርና የማይነሰስ በህይወት የመኖር የአካል ደህንነትና የነጻነት መብት አሰው።

<u>አንቀጽ 16</u> <u>የህይወት በመብት</u>

ማንኛውም ሰው በህይወት የ*መ*ኖር *መ*ብት አሰው። ማንኛ ውም ሰው በሕግ በተደነገገ ከባድ የወንጀል ቅጣት ካልሆነ በስተቀር ህይወቱን አ*ያ*ጣም።

- 3. Shall have the right to self-government that includes the right to establish institutions in the territory that they inhabit and to equitable representation in the State and Federal Government.
- 4. shall exercise their rights to self-determination, including the right to secession, where they are convinced that the rights stated under sub-Article (1-3) of this Article have been violated, suspended under the auspices of a union with other peoples,
- 5. Shall put the right to self-determination, including secession into effect:
 - a) When a demand for secession has approved by a twothirds majority of the members of the legislative council of the Nation, nationality or people concerned;
 - b) When the federal Government has organized a referendum which must take place within three years from the time it received the concerned council's decision for secession.
 - c) When the demand for secession is supported by a majority vote in the referendum;
 - d) When the federal Government will have transferred its powers to the council of the Nationalities or peoples who have voted to secede; and
 - e) When the division of assets is effected in a manner prescribed by law.
- 6. A "nation, Nationality or people" for the purpose of this Constitution. is a group of people who or share a large measure of a common culture or similar customs, mutual intelligibility of language; belief in a common or related identities, a common psychological makeup, and who inhabit an identifiable, predominantly contiguous territory of the National Regional.

PART TWO

HUMAN RIGHTS

Article 15

Rights to life, the Security of person and liberty

Every person has the inviolable and inviolable right to life, the Security of person and liberty.

Article 16 Right to life

Every person has the right to life. No person may be deprived of his life except as punishment for a serious criminal offence determined by law.

<u> አንቀጽ 17</u> <u>የአካል ደሀንነት መብት</u>

ማኝኛውም ሰው በአካሉ ላይ *ጉዳት እንዲ*ይደርስበት የመጠበቅ መብት አሰው።

> <u>አንቀጽ 18</u> <u>የነጻነት መብት</u>

- 1. በሀማ ከተደነገገው ስርዓት ውጭ ማንኘውም ሰው ነጻነቱን አያጣም።
- ማንኛውም ስው በህግ ከተደነገገው ሥርዓት ውጭ ሲያዝ ¡ስ ሳይቀርብበት ወይም ሳይፈረድበት ሲታሰር አይችልም።

<u>አንቀጽ 19</u> ኢሰብአዊ አ*ያያዝ* ስለመከልከሱ

- 1. ማንኛም ሰው ጭካኔ ከተሞላው ኢብብዓዊ ከሆነ ወይም ክብሩን ከሚያዋርድ አያያዝ ወይም ቅጣት የመጠቅ መብት አለው።
- ማንኛውም ስው በባርነት ወይም በግዬታ አገል ኃይነት ሊያዝ አይችልም። ስማንኛሙም ገላማ በሰሙ የመነገድ ተግባር የተከስከለ ነው።
- ማንኘውም ሰው ሀይል ተገዶ ወይም ግዬታን ስማሞሳት ማኛ ውንም ሥራ እንዲሰራ ማድረግ የተከሰከስ ነው።
- 4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 በሀይል ተገዶ ወይም ግዬታን ማሟላት የሚለው ዛሬግ የሚከተሉትን ሁኔታዎች አያካትትም።
- ሀ/ጣንኛውም እስረኛ በእስር ባለበት ጊዜ በህግ መሠረት እንዲሰራ የተወሰነውን ወይም በንደብ ከእስር በተስቀቀበት ጊዜ የሚሰራውን ጣንኛውም ስራ
- **ለ**/ማንኛውም ወታደራዊ አገልግሎት ለመስጠት ሀሲናው የማይፌቅድስት ሰው በምትኩ የሚሰጠው አገልግሎት
- ሐ/የማነበረሰቡን ሀይወት ወይም ደህንነት የሚያስጋ የአስቸኳይ ጊዜ ሁኔታ ወይም አደጋ በሚያጋጥምበት ጊዜ የሚሰጠን ማንኛውንም የኢኮኖሚያዊ ማኅበራዊ የልማት ሥራ።

<u>አንቀጽ 20</u> <u>የተያዙ ሰዎች መብት</u>

- ወንጀል ሬጽመዋል በመባል የተያዙ ሰዎች የቀረበባቸው ክስና ምክንያቶች በዝርዝርና ወዲያዉን በሚገባቸው ቋንቋ አንዲነገራቸው መብት አላቸው።
- 2. የተያዙ ሰዎች ላለመናገር መብት አላቸው። የሚሰጡት ማኝና ሙም ቃል አርድ ቤት በማስረጃት ሊቀርብባቸው እንደሚችል መረዳት በሚችሉት ቋንቋ እንደተያዙ ወዲያውት በማስንንዘቢያ እንዲሰጣቸው መብት አላቸው።
- 3. የተያዙ ሴዎች በአርባ ስምንት ሰዓታት ውስጥ ፍርድ ቤት የመቅረብ መብት አላቸው፡፡ ይህም ጊዜ ሰዎቹ ከተያዘብት ቦታ ወደ ፍርድ ቤት ለማምጣት አግባብ ባለው ግምት የሚጠይቀውን ጊዜ አይጨምርም፡፡ ወዲያውኑ ፍርድ ቤት እንደቀረቡ በተጠረጠሩበት ወንጀል ለመታሰር የሚያበቃ ምክንያት ያለ መሆኑ ትይቶ እንዲጋጽላቸው መብት አላቸው፡፡

Article 17

The Right of the Security of person

Every one has the right to protection against bodily norm.

Article 18 Right to Liberty

- 1. No one shall be deprived of his liberty except on such grounds and in accordance with such procedure as are established by law.
- No person may be subjugated to arbitrary arrest, and no person may be detained without a charge or conviction against him.

Article 19

Prohibition against Inhuman Treatment

- 1. Every one has to protection against cruel. Inhuman or degrading treatment or punishment.
- No one shall be held in slavery or servitude. Trafficking in human beings for whatever purpose is prohibited.
- 3. No one shall be required to perform force or compulsory labour.
- For the purpose of sub Article 3 of this Article the phrase "forced or compulsory labour "shall not include.
 - a) Any work or service normally required of a person who is under detention in consequence of a lawful order, or of a person during conditional release from such detention;
 - b) In the cases of conscientious objectors, any service exacted in lieu of compulsory military service:
 - c) Any economic exacted in case of emergency or calamity threatening the life or well-being of the community.
 - d/ Any economic and social development activity voluntarily performed by a community within its locality.

Article 20 Rights of persons Arrested

- 1. Persons arrested have the right to be informed promptly. In a language they understand of the reasons for their arrest and of any charge against them.
- 2. Persons arrested have the right to remain silent. Upon arrest, they have the right to be informed promptly, in a language they understand, that ay statement they make may be used as evidence against them in court.
- 3. Persons arrested have the right to be brought before a court within 48 hours o their arrest. Such time shall not include the place of arrest to the court. On appearing before a court, they have the Right to be given prompt and specific explanation of the reasons for their arrest due to the alleged crime committed.

4. የያዛቸው የፖሊስ መካን ወይም የህን አስከባሪ በጊዜ ገደብ መሠረት ፍርድ ቤት በማቅረብ የተያዙበትን ምክንያት ካላስረጻ ፍርድ ቤቱ የአካል ንጻንጻታቸውን አዲያስከብርላቸው የመጠበቅ ሊጣስ የማይችል መብት አላቸው። ሆኖም ፍትህ እንጻይጓደል ሁኔታው የሚጠይቅ ከሆነ ፍርድ ቤቱ የተያዘው ሴው በተበቃ ስር እንዲቆይ ለማዘዝ ወይም ምርመራ ለማካሂድ ተጨማር ጊዜ ሲጠየቅ አስፈላጊ በሆነ መጠን ብቻ ሊፈቀድ ይቻላል። ፍርድ ቤቱ የሚያስፈልንውን ተጨማሪ የምርመራ ጊዜ ሲወሰን ኃላፊ የሆኑትን ህግ አስከባሪ ባለስልጣኖች ምርመራውን አጣርተው የተያዘው ሰው በተቻለ ፍጥነት ፍርድ ቤት እንዲቀርብ ያለውን መብት የሚያስከብር መሆን አለበት።

5. የተያዙ ሴዎች በራሳቸው ላይ በማስረጃነት ሊቀርብ የሚችል የእምነት ቃል እንዲሰጡ ወይም ጣንኛውንም ማስረጽ እንዲያመጡ ወይም ጣንኛውንም ጣስረጃ እንዲያመጡ አይገደዱም፡፡ በጣስገደድ የተገኘ ጣስረጽ ተቀባይነት አይኖረውም፡፡

6. የተያዙ ሰዎች በዋስ የመፈታት መብት አላቸው። ሆኖም በህግ በተደነጡ ልዩ ሁኔታዎች ፍርድ ቤት ዋስተና ላለመቀበል ወይም በገደብ መፍታትን ጨምሮ በቂ የሆነ የዋስትና ማረጋገጫ እንዲቀርብ ለማዘዝ ይችላል።

<u>አንቀጽ 21</u> <u>የተከሰሱ ሰዎች መብት</u>

- 1. በተከሰሱ ሰዎች ክስ ከቀረበባቸው በኋላ ተገቢ በሆነ ጊዜ ውስዋ በመደበኛ ፍርድ ቤት ለህዝብ ግልጽ በሆነ ችሎት የመስጣት መብት አላቸው። ሆኖም የተከራካሪዎችን የግል ህይወት የህዝቡን የሞራል ሁኔታና የአገሪቱን ደህንነት ለመጠበቅ ሲባል ብቻ ክርክር በዝግ ችሎት ሊሰጣ ይችላል።
- ክሱ በቂ በሆነ ዝርዝር እንዲነንራቸውና ክሱን በፅሁፍ የማግኙት መብት አላቸው።
- 3. በፍርድ ሂደት ባሉበት ጊዜ በተከሰሱበት ወንጀል እንደጥፋተኛ ያስመቆጠር በምስክርነት እንዲቀርቡም ያስመገደድ መብት አላቸው።
- 4. የተያዙ ሰዎች የቀረበባቸው ማንኛውም ማስረጽ የመመልከት የቀረበባቸውን ምስክሮች የመጠየቅ ለመከላከል የሚያስችላቸውን ማስረጃ የማቅረብ ወይም የማስቀረብ •ንዲሁም ምስክሮቻቸው ቀርበው እንዲሰሙላቸው የመጠየቅ መብት አላቸው።
- 5. በመረጡት የህን ጠበቃ የመወከል ወይም ጠበቃ ስማቆም አቅም በማጣታቸው ፍትህ ሲጓደል የሚችልበት ሁኔታ ሲያጋጥም ከመንግስት ጠበቃ የማግኘት መብት አላቸው።
- 6. ክርክሩ የሚ• ይበት ፍርድ ቤት በተሰጣቸው ትዕዛዝ ወይም ፍርድ ላይ ስልጣን ላለው ፍርድ ቤት ይግባኝ የማቅረብ መብት አሳቸው።

- 4. All persons have an inalienable right to petition the court to order their physical release where the arresting police officer or the law enforcer fails to bring hem before a court with the prescribed time and to provide reasons for their arrest. Where the interest of justice requires, the court may order the arrested person to remain in custody or, when requested, remand him for a time strictly required to carry out the necessary investigation. The court shall ensure that the responsible law enforcement authorities carry out the investigation respecting the arrested person's right to a speedy trail.
- 5. Persons arrested shall not be compelled to make confessions or admissions which could be in evidence against them. Any evidence obtained under coercion shall not be admissible.
- 6. Persons arrested have right to be release on bail. In exception circumstances prescribed by law, the court may deny bail or demand adequate guarantee for the conditional release of the arrested person.

Article 21

Rights of persons Accused

- Accused persons have the right to a public trail by an ordinary court of law within a reasonable time after having been charged. The court may hear case in a closed secession only with a view a view to protecting the right to privacy of the parties concerned. Public moral security.
- Accused persons have the right o be informed with sufficient particulars of the charge brought against them and to be given the charge in writing.
- During proceedings accused persons have the right to be presumed innocent until proved guilty according to law to be compelled to testify against themselves
- 4. Accused persons have the right to full access to any evidence presented against them, to examine witnesses testifying against them, to adduce or to have evidence produce in their own defense, and to obtain the attendance of and examination of witness on their behalf before the Court.
- Accused persons have the right to be represented by legal counsel of their choice, and if they do not have sufficient means to pay for it and miscarriage of justice would result, to be provided with legal representation at State expanse
- All persons have the right of appeal to the competent court against an order or a judgment of the court which first heard the case.

7. የፍርዱ ሂደት በማይገባቸው ቋንቋ በሚካሄድበት ሁኔ• በመንግሥት ወጭ ክርክሩ እንዲተረጎምላቸው የመጠየቅ መብት አላቸው።

አንቀጽ 22

በጥበቃ ስር ያሉና በፍርድ የሚሰሩ ሰዎች መብት

- በጥበቃ ስር ያሉና በፍርድ የሚሰሩ ሰዎች ሰብፕዊ ክብራቸውን በሚጠብቁ ሁኔታዎች የመያዝ መብት አላቸው።
- 2. ከትዳር ጓደኛቸው ፣ ከቅርብ ዘመዶቻቸው ፣ ከጓደኞቻቸው ፣ ከሀኪሞቻቸውና ከሀግ አማካሪዎቻቸው ጋር ለመገናኘ ትና እንዲጎበኟቸው ዕድል የማግኘት መብት አላቸው። አንቀጽ 23

የወንጀል ህግ ወደ ኋላ ተመልሶ የጣይሰራ ስለመሆኑ

- 1. ማንኛውም ስው የወንጀል ክስ ሲቀርብበት የተከሰሰበት ድርጊት በተፈጸመበት ጊዜ ድርጊቱን መፈጸሙ ወይም አለመፈጸሙ ወንጀል መሆኑ በህግ የተደነገገ ካልሆነ በስተቀር ሲቀጣ አይችልም። እንዲሁም ወንጸሉ በተፈጸመበት ጊዜ ለወንጀሉ ተፈጸሚ ከነበረው የቅጣት ጣሪያ በላይ የከበደ ቅጣት በጣንኛውም ሰው ላÃ አይወስንም።
- 2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ቢኖርም ድርጊቱ ከተፈጸመ በኋላ የወጣ ህግ ስተከሳሹ ወይም ስተቀጣው ሰሙ ጠቃሚ ሆኖ ከተገኘ ከድርጊቱ በኋላ የወጣው ህግ ተፈጸሚነት ይኖረዋል።

አንቀጽ 24

በአንድ ወንጀል ድ*ጋ*ሚ ቅጣት ስለመከልከሉ

ማንኛውም ሰው በወንጀለኛ መቅጫ ህግና ሥነ-ስርዓት ወይም አግባብ ባላቸው ሴሎች ሕጎች መሠረት ተከሶ የመጨረሻው በሆነ ውሳኔ ጥፋተኛነቱ በተረ*ጋ*ገጠ ወይም በነጻ በተለቀቀበት ወንጀል እንደገና አይከሰስም ወይም አይቀጣም።

አንቀጽ 25

የክብርና የመልካም ስም መብት

- 1. ማንኛውም ሰው ሰብፐዊ ¡ብሩና መልካም ስሙ የመከበር መብት አለው።
- ማንኛውም ሰው የራሱን ስብፅና ክሌሎች ዜጎች መብቶች ጋር በተመጣነ ሁኔታ በነጻ የማሳደግ መብት አለው።
- 3. ማኛ**ሙም ሰሙ በማኛሙም ስአ**ራ ሰብ**ገዊ አ**ጡርነቱ እውቅና የማግኘት መብት አስው።

<u>አንቀጽ 26</u>

<u>የእኩልነት መብት</u>

ሁሉም ሰዎች በህግ ፊት እኩል ናቸው። በመካከሳቸው ማንኛውም ዓይነት ልዩነት ሳይደረግ በህፅ እኩል ጥበቃ ይደረግሳቸዋል። በዚህ ረገድ በዘር ፤ <u>uwH@`</u>፤ <u>wH@[cw</u>፤ በቀለም ፤ ጸታ ፤ በቋንቋ ፤ በህይማኖት ፤ በፖ ሎቲካ ፤ ማህኅበራዊ አመጣጥ ፤በኃብት ፤ በትሙልት ወይም በሌላ አቋም ምክንያት ልዩነት ሳይደረፅ ሰዎች ሁሉ እኩልና ተጨባጭ የህግ ዋስትና የማግኘት መብት አላቸው። 7. They have the right to request for the assistance of an interpreter at State expense where the court proceedings are conducting in a language they do not understand.

Article 22

The right of Persons Held in Custody and_Convicted prisoners

- All persons held in Custody and persons imprisoned upon conviction and sentencing have the right to treatments respecting their human dignity.
- All persons shall have the opportunity to communicate with and to be visited by, their spouse, nearest relatives, friends, medical doctors and their legal counsel.

Article 23

Non Retroactivity of Crime law

- No one shall be held guilty of any criminal offence on account of any act or omission, which did not constitute a criminal offence at the time when it was committed. Nor shall a heavier penalty be imposed on any person than the one that was applicable at the time when the criminal offence was committed,
- Notwithstanding the provision of sub-Artide 1 of this Artide, a law promulgated subsequent to the commission of the offense shall apply if it is advantageous to be accused or convicted person.

Article 24

Prohibition of double Jeopardy

No person shall be liable to be tried or punished again for an offence for which he has already been finally convicted or acquitted in accordance with the criminal law and its procedure or any other law.

Article 25

Right to Honor and Reputation

- 1. Everyone has the right to respect for his human dignity, reputation and honor.
- Everyone has the right to be free development of his personality in a manner compatible with the rights of other citizens.
- 3. Everyone the right to recognition everywhere as a person.

Article 26

Right to equality

All persons are equal before the law and are entitled without any discrimination to the equal protection of the law. In this respect, the law shall guarantee to all persons equal and effective protection without discrimination on grounds of race, nation, nationality, or other social origin, colour, sex, language, religion, political or other opinion, property, birth or other status.

<u>አንቀጽ 27</u>

<u>የግል ህይወት የመከበርና የመጠበቅ መብት</u>

- 1.ማንኛ<mark>ውም ሰው የግል ህይወቱ ፣ ግላዊነቱ ፣ የ</mark>መከበር መብት አሰው። ይህ መብት መኖሪያ ቤቱ ሰውነቱና ንብረቱ ከመመርመር እንዲሁም በግል ይዞታቸው ያለ ንብረት የመጠበቅ መብትን ያካትታል።
- 2.ጣንኛውም ሰው በግል የሚጽፋቸውና የሚጻጻፋቸው ፣ በፖስታ የሚልካቸው ደብዳቤዎች እንዲሁም በቴሌፎን ፣ መሠሪያዎች በቴሌኮሚኒኬሽንና በኤሌክትሮኒክስ የሚያደርጋቸው ግንኙነቶች አይደፈሩም።
- 3.የ*መን*ግስት ባለስልጣኖች እ^ነዚህን መብቶች የ*ማክ*በርና የማስከበር ግዴታ አሰባቸው። አስንዳጅ ሁኔታዎች ሲፌጠሩ ብሄራዊ ደህንነትን፡ የህዝብን ሰላም ወንጀልን በመከላከል ጤናንና የህዝብን የሞራል ሁኔታ በመቷበቅ ወĂም የሌሎችን መብትና ነጻነት በማስከበር ዓሳማዎች ላይ በተመሠረቱ ዝርዝር ሕጎች መሠረት ካልሆነ በስተቀር የእንዚህ መብቶች አጠቃቀም ሲገደብ አይችልም::

<u>አንቀጽ 28</u>

የሀ<u>ይኖት የእምነትና የአ</u>መስካከት <u>ነጻነት</u>

- 1.*ጣን*ኛውም ሰው የማሰብ፡ የህሊና እና የሃይማኖት ነጻነት አሰው። ይህ መብት ጣንኛውም ሰው የመረጠውን ሀይማኖት ወይም አምነት የመያዝ ወይም የመቀበል ሀይማትንና አምነቱን ሰብቻ ወይም ከሴሎች *ጋ*ር በመሆን በይፋ ወይም በግል የማምለክ የመከተል: ¾መተፅበር፡ የማስተማር፡ ወይም የመግለጽ መብትን ያካት• ል፡፡
- 2. በአንቀጽ 95 ንዑስ አንቀጽ 2 የተጠቀሰው እንደተጠበቀ ሆኖ የሃይማኖት ተከታዮች ሃይማኖታቸውን ለማስፋፋትና ለማደራጀት የሚያስችላቸው የሃይማኖት ትምህርትና የአስተዳደር ተቋጣት ጣቋቋም ይችላሉ።
- 3. ማንኛውም ሰው የሚፈልገውን እምነት ለመያዝ ያለውን ንጻነት በሀይል ወይም በሌላ ሁኔታ በማስገዳድ መየÅብ ወይም መከልከል አይቻልም።
- በአምነታቸው መሠረት 4. ወሳጆችና ሕ*ጋ*ዊ ምግዚቶች የመልካም ስነ-ምግባር ትምህርት የሀይማኖታቸውንና በመስጠት ልጆቻቸውን የመሳደግ መብት አላቸው።
- 5. ዛይማኖትንና እምነትን የመግስጽ መብት የሚችለው የህዝብን ደህንነት፣ ሥላም፣ ጤናን፣ ትምህርትን፣ የህዝብን የሞራል ሁኔታ የሴሎች ዜጎችን መሠረታዊ መብቶች: ነጻነቶችና መንግስት ከሃይማኖት ነጻ መሆኑን ለማፈ*ጋ*ንጥ በሚወጡ ሕጎች ይሆናል።

Article 27 Right to Privacy

- Everyone has the right to privacy. This right shall include the right not to be subjected to searches of his home, person or property, or the seizure of any property under his personal possession.
- Everyone has the right to inviolability of his notes and correspondence including postal letters, made by of communications means telephone, telecommunications and electronic devices.
- Public officials shall respect and protect these rights. No restrictions may be placed on the enjoyment of such rights except in compelling circumstances and in accordance with specific laws whose purposes shall be the safeguarding of national security or public peace, the prevention of crimes or the protection of health, public morality or the rights and freedoms of others.

Article 28 Freedom of religion, Belief and Opinion

- Everyone has the right to freedom of thought, conscience and religion. This right shall include the freedom to hold or to adopt a religion or in belief of his choice, and the freedom, either individually or in community with others, and I public or private, to manifest his religion or belief in workshop, observance, practice and teaching.
- Without prejudice to the provisions of sub Article 2 of Article 95 believers may establish institutions of religions education and administration in order to propagate and organize their religion.
- No one shall be subjected to correction or other means which would restrict or prevent his freedom to hold a belief of his choice.
- Parents and legal guardians have the right to bring up their children ensuring their religious and moral education in conformity with their own convictions.
- Freedom to express manifest one's religion or belief may be subjected only to such limitations as are prescribed by law and are necessary to protect public safety, peace, health, education, public morality or the fundamental rights and freedoms of others, and ensure the independence of the State from religion.

አንቀጽ 29 በስብዕና ሳይ ስለሚፈጸሙ ወንጀሎች

ኢትዮጵያ ባፀደቀቻቸው ዓለም-አቀፍ ስምምነቶችና በሌሎች የኢትዮጵያ ሕጎች በሰው ልጆች ላይ የተፈጸሙ ወንጀሎች ተብለው በተወሰኑት ወንጀሎች ¾ሰው ዘር የማጥፋት ፤ ያለ ፍርድ የሞት ቅጣት እርምጽ የመውሰድ ፤ በአስገዳጅ ሰውን የመሰወር ወይም ኢ-ሰብአዊ የድብደባ ድርጊቶችን በፊጸሙት ሰዎች ላይ ክስ ማቅረብ በይርጋ አይታገድም። በህግ አውጭው ክፍልም ሆነ በማንኛውም የመንግሥት አካል ውሳኔዎች በምህረት ወይም በይቅርታ አይታለፍም።

<u>ክፍል ሶስት</u> <u>ቴሞ¡ ራሲጸዊ መብቶች</u> አንቀጽ 30

አመለካከትና ሀሳብን በነጻ የመያዝና የመግለጽ መብት

- 1. ማንኛውም ሰው ጸለ ማንም ጣልቃ ገብነት የመሰለውን አመስካስት መያዝ ይችላል::
- 2. ማንኛውም ስው ያለ ማንም ጣልቃ ገብነት ሃሳቡን ንመፅለê ነጻነት አለው። ይህ ነጻነት በአገር ውስጥም ሆነ ከአገር ውጭ ወሰን ሳይደረግበት በቃልም ሆነ በጽሁፍ ወይም በህትመትና በስነ-ዓበብ መል¡ ወÃም በመረቷው በማንኛውም የማሰራጫ ዘዴ ማንኛውንም ዓይነት መረጃ ፤ ሃሳብ የመሰብሰብ ፤ የመቀበልና የማሰራጨት ነጻነቶችን ይካትታል።
- 3. የፕሬስና የሴሎች መገናኛ ብዙዛን እንዲሁም የሥነ-ዓበብ ፌጠራ ነጻነት ተረጋግጧል። የፕሬስ ነጻነት በተለይ የሚከተሉትን ነጥቦች ያጠቃልላል። ሀ/ የቅድሚያ ምርመራ በማንኛውም መልኩ የተከለከለ መሆኑን።
 - **ለ/** የህዝቡን ጥቅም ሚመለከት መረጃ የማግኘት እድሉን።
- 4. ለዴሞክራሲያዊ ሥርዓት አስፈላጊ የሆኑ መረጃዎች ፣ ሃሳቦችና አመለካከቶች በነጻ መንሽራሽራቸውን ለማረ ጋገጥ ሲባል ፕሬስ ተቋምነቱ የአሠራር ነጻነትና የተሰያዩ አስተያየቶች የማስተናገድ ችሎታ እንዲኖረው የህግ ጥበቃ Å Åረፅ ሰ• ል።
- 5. በመንግሥት ገንዘብ የሚካሄደው ወይም በመንግሥት ቀዓ ዓ ር ስር ያለ መገናኛ ብዙዛን የተለያዩ አስተያዬቶችን ለማስተናገድ በሚያስችለው ሁኔታ ንዲመራ ይደረጋል። አንዚህ መብቶች ገደብ ሊጣልባቸው የሚችለው የዛሳብና መረጽ የማግኘት ንጻነት በአስተሳስባዊ ይዘቱና ሊያስክትል በሚችለው አስተሳሰባዊ ውጤት ሊገታ አይገባም በሚል መርህ ላÃ ተመስርተው በሚወጡ ሕጎች ብቻ ይሆናል። የወጣቶችን ደህንነት፣ የሰውን ክብርና መልካም ስም ለመጠበቅ ሲባል ሕጋዊ ገደቦች በእንዚህ መብቶች ላይ ሊደነገጉ ይችላሉ። የጦርነት ቅስቀሳዎች እንዲሁም ስብአዊ ክብርን የሚነኩ የአደባባይ መግለጫዎች በህን የሚከለከሉ ይሆናሉ።

Article 29 Crimes Against Humanity

Criminal liability of persons who commit crimes against humanity, so defined by international agreements ratified by Ethiopia and by othere laea of Ethiopia, such as genocide, summary excutions, forcible disappearances or tourture shall not be barted by statute of limitation. Such offenses may not be commuted by amnesty or pardon of the legislative or any other State organ.

PART THREE Democratic Rights Article 30 Rights of Though, opinion and Expression

- Every one has the Right to hold opinions without interference.
- 2. Everyone has the right to freedom of expression without any interference. This right shall include freedom to seek, receive and import information and ideas of all kinds. Regardless of frontiers, either orally, in writing or in print, in the form of art, or through any media of his choice.
- 3. Freedom of the pres and other mass media and freedom of artistic creativity is guaranteed, freedom of the pres shall specifically include the following elements:
 - a) Prohibition of any form of censorship;
 - b) Access to information to public interest.
- 4. In the interst of the free flow of information, idias and opinions which are essential to the functuion of a democratic order, the press shall, as an institution, enjoy legal protection to its operational independence and its capacity to entertain diverse opinions.
- **5.** Any media financed by or under the control or the State shall be operated in a maneer ensuring its capacity to entertain diversity in the expression of opinion.

These rights can be limited only through laws whice are guided by the principle that freedom of expression and information cannot be limited on the account of the content or effect of the point of view expressed. legal limitations can be laid down in order to protect the well-being of the youth, and the honour and reputation of individuals. Any propaganda for war as well as the public expression of opinion intended to injure human dignity shall be prohibited by law.

6. ማንኛ**ውም ዜ**ጋ ከላይ በተጠቀሱት መብቶች አተቃቀም ረንድ የሚጣሱ ሕ*ጋ*ዊ *ገ*ደቦችን ጥሶ ከተገኘ በህፅ ተቷጸቂ ሲሆን ይችላል።

አንቀጽ 31

የመሰብሰብ ሰላማዊ ሰልፍ የማደረግ ነጻነትና አቤቱ*ታ* የማቅረብ መብት

- በ. ማንኛውም ስው ከሌሎች ጋር በመሆን መሳሪያ ሳይዝ በሰላም የመሰብሰብ ፣ ሰላማዊ ሰልፊ የማድረግ ነጻነትና አቤቱታ የማቅረብ መብት አስው። ከቤት ውጭ የሚደረጉ ስብሰባዎችና ሰላማዊ ሰልፎች በሚንቀሳቀሱባቸው ቦታዎች በህ ብ እንቅስቃሴ ላይ ችግር እንዳይፈጥሩ ለማትረፅ ወይም በመካሄት ላይ ጸለ ስብሰባ ወይም ሰላማዊ ሰልአ ሰላምን ፣ ዴሞክራሲያዊ መብቶችንና የህዝብን የሞራል ሁኔታ እንዳይጥሱ ለማስጠበቅ አግባብ ያላቸው ስርዓቶች ሲደነገጉ ይችላሉ።
- ይህ መብት የወጣቶችን ደህንነት ፣ የሰውን ክብርና መልካም ስም ለመቷበቅ ፣ የጦርነት ቅስቀሳዎችን • ንዲሁም ሰብዓዊ ክብርን የሚነኩ የአደባባይ መግለጫዎችን ለመከላከል ሲባል በሚወጡ ሕጎች መሠረት ተጠያቂ ከመሆን አያድንም።

*አንቀ*ጽ 32

የመደራጀት ነጻነት

ማንኛውም ስው ለማንኛውም ዓላማ በማሀበር የመደራጀት መብት አለው። ሆኖም ግን አግባብ ያለውን ህግ በመጣስ ወይም ሀገ-መንግስታዊ ሥርዓቱን በሀገ ወጥ መንገድ ለማፍረስ የተመሠረተ ወይም የተጠቀሱትን ተግባራት የሚራመዱ ድርጅቶች የተከለከሉ ይሆናሉ።

አንቀጽ 33 የመዘዋወር ነጻነት

ማንኛውም ¾ ልሱ ነዋሪ ወይም በሕጋዊ መንገድ በክልሱ ውስጥ የሚገኝ ሰው በመረጠው የክልሱ አካባቢ የመዘዋወርና የመኖሪያ ቦታ የመመስረት እንዲሁም በፈለገው ጊዜ ክክልሱ የመውጣት መብት አለው።

አንቀጽ 34 የሌሎች ክልሎች ተወላጆች መብት

- 1.የሴሎች ክልሎች ተወሳጆች የሆኑ ኢትዮጵጸውያን በዚህ ክልል ውስጥ እንደጣንኛውም የዚህ ክልል ተወሳጅ የመኖር ፣ ክስፍራ ስፍራ በነጻ የመዘዋወር ፣ ሀብትና ንብረት የማፍራትና የመያዝ መብት አላቸው።
- 2.የክልሱን የሥራ ቋንቋ የሚያውቅ ማንኛውም ኢትዮጵጻዊ በማንኛውም የክልሱ ህዝባዊና መንግሥ• ዊ ሥራ ውስዓ ተቀዓሮ ወይም ተመትበ የመሥራት መብት አለው።

6. Any citizen who violates any legal limitations on the exercise of these rights may be held liable under the law.

Article 31

The Rights of Assemble, Demonstration and petition

- 1. Every one has the right to assemble and to demonstrate together with others peaceably and unarmed, and to petition. Appropriate regulations may be made in the interest of public convenience relating to the location of open-air meetings and the route of movement of demonstrators or, for the protection of democratic rights, public morality and peace during such a meeting or demonstration.
- 2. This right does not exempt from liability under laws enacted to protect the well-being of the youth or the honor and reputation of individuals, and laws prohibited any propaganda for ware and any public expression of opinions intended to injure human dignity.

Article 32 Freedom of Association

Every person has the right to freedom of Association for any cause of purpose. Organizations formed, in violation of appropriate laws or to illegally subvert the constitutional order, or which promote such activities are prohibited.

Article 33 Freedom of movement

Any resident of the Region or any person who lawfully stays in the Region has, within the Regional territory, the right to liberty of movement and freedom to choose his residence, as well as freedom to leave the Region at any time wishes.

Article 34 Rights of Natives of the Region

- 1. All Ethiopians who are natives of other regions have the Right to reside, to liberty of movement, to acquire, posses or own property.
- 2. Any Ethiopian who knows the working language of the Region has the right to be employed to by or to be assigned to any public office in the Region.

አንቀጽ 35 የ*ጋ*ብቻ ፣ የ**ግልና የቤተሰብ መብ**ቶች

- 1. በህግ ከተወሰነው የ ኃብቻ ዕድሜ የደረሱ ወንዶችና ሴቶች በ² ር ፣ በብሄር ፣ በብሄረሰብ ወይም በሃይማኖት ልዩነት ሳይደረግባቸው የማግባትና ቤተሰብ የመመስረት መብት አላቸው። በኃብቻ አፌጻጸም ፣ በኃብቻ ዘመንና በፍች ጊዜ እኩል መብት አላቸው። በፍችም ጊዜ የልጆችን መብትና ዓ ቅም እንዲክበር የሚያደርጉ ድንኃጌዎች ይደነገጋሉ።
- ኃብቻ በተ ኃቢዎች ነጻና ሙሉ ፌቃደኝነት ላይ ብቻ ይመሰፈታል።
- 3. ቤተሰብ የህብረተሰብ የተፈጥሮ መስረታዊ መነሻ ነው። ከህብረተሰቡና ከመንግሥት ጥበቃ የማግት መብት አለው።
- 4. በህግ በተለይ በሚዘረዘረው መሠረት በሃይማኖትና በባህል የህግ ስርዓቶች ላይ ተመሥርተው ለሚፈጸሙ ጋብቻዎች አውቅና የሚሰጥ ህግ ሊወጣ ያችላል።
- 5. ይህ ሀገ-መንግስት የግልና የቤተሰብ ህግን በተመለከተ በተከራካሪዎች ፌቃድ በሃይማኖቶች ወይም በባህሎች ህጎች መሠረት መዳኘት አይከለክልም። ዝርዝሩ በህግ ይወሰናል።

አንቀጽ 36 የሴቶች መብት

- ሴቶች ይህ ህገ-መንግሥት ባረጋገጣቸው መብቶቸና ዋበቃዎች በመጠቀም ረገድ ከወንዶች ጋር እኩል መብት አላቸው።
- ሴቶች በዚህ ህገ-መንግስት በተደነገገው መሠረት በኃብቻ ከወንዶች ጋር እኩል መብት አላቸው።
- ሴቶች በበታችነትና በልዩነት በመታየታቸው የደረሰባቸውን የታርክ ቅርስ ከግምት ውስጥ በማስንባት ቅርስ *እዲታረም*ሳቸው በተጨማሪ የድጋፍ እርምጃዎች ተጠቃሚ የመሆን መብት አላቸው። በዚህ የሚወሰዱት እርምጃዎች *ዓ*ላማ በኩል በፖለቲካ፣ በማህበራዊና በኢ*ኮ*ኖ*ሚያዊ* መስኮች *እንዲሁም* በመንግሥትና በግል ተቋሞች ውስጥ ሴቶች ከወንዶች *ጋ*ር በአኩልነት ተወዳዳሪና ተሳታፊ እንዲሆኑ ስማድረግ እንዲቻል ልዩ ትኩረት ለመስጠት ነው።
- 4. ሴቶች ከጎጅ ባህል ተፅዕኖ ለመሳቀቅ ያላቸውን መብት መንግሥት ማስከበር አለበት። ሴቶችን የሚጨቁት ወይም በአካላቸው ላይ ጉዳት የሚያስከትሉ ሕጎች፤ ወጎችና ልማዶች የተከለከሉ ናቸው። ህ/ ሴቶች የወሲድ ፌቃድ ከሙሉ Åመጪ ¡ አጸ ፋር የማግኝት መብት አላቸው። የወሲድ ፌቃድ ርዝመት ሴቷ የምትሥራውን ሥራ ሁኔታ ፤ የሴቷን ጤንነት ፤ የህጻኑንና የቤተሰቡን ደህንነት ከግምት ወስጥ በማስነባት በህፅ ይወስናል።

Article 35

Marital, personal and Family Rights

- 1. Men and women, without any distinction as to race, nation, nationality, or religion, who have attained marriageable age defined by law, have the right to marry and found a family. They have equal rights while entering into, during marriage and at the time of divorce. Laws shall be enacted to ensure the protection or rights and interests of children at the time of divorce.
- 2. Marriage shall be entered in to only with the free and full consent of the intending spouses.
- 3. The family is the natural and fundamental unit of society and is entitled to protection by society and the state.
- 4. In accordance with provisions to be specified by law, a law giving recognition to marriage concluded under systems of religious or customary laws may be enacted.
- **5.**This constitution shall not preclude the adjudication of disputes relating to personal and family laws in accordance with religious or customary laws, with the consent of the parties to the dispute. Law shall determine particulars.

Article 36 Rights of Women

- Women shall, in the enjoyment of rights and protections provided for by this Constitution, have equal right with men.
- **2.** Women have equal rights with men in marriage as prescribed by this Constitution.
- 3. The historical legacy of inequality and discrimination suffered by women taken in to account, women, in order to remedy this legacy, are entitled to affirmative measures. The purposes of such measures shall be to provide special attention to women so as to enable them compete and participate on the basis of equality with men in political, social and economy life as well as in public and private institutions.
- 4. The state shall enforce the right of women to eliminate the influences of harmful customs. Laws customs and practices that oppress or cause bodily or mental harm to women are prohibited.
- 5. (a) Women have the right to maternity leave with full pay. The duration of maternity leave shall be determined by law taking in to account the nature the nature of the work, the health of the mother and the well-being of the child and family.

- ስ) የወሊት ፌቃት በሕፅ በሚወሰነው መሠረት ከሙሉ ዴመውዝ ክፍያ ጋር የሚሰዋ የእርግዝና ፌቃድን ሊጨምር ይችላል።
- 6. ሴቶች በብሄራዊ ክልሱ የልማት ፖሊሲዎች እቅድና በፕሮጀክት ዝግጅትና አፈጻጸም በተለይ የሴቶችን ጥቅም በሚነኩ ፕሮጀክቶች ላይ ሃሳባቸውን በተሟላ ሁኔ• • ንዲስጡ የመጠየቅ መብት አላቸው።
- 7. ሴቶች ንብረት የማፍራት ፣ የማስተዳዳር፣ የመቆጣጠር፣ የመጠቀምና የማስተላሰፍ መብት አላቸው። በተለÃ መሬትን በመጠቀም፣ በማስተላለአ ፣ በማስተዳደርና በመቆጣጠር ረገድ ከወንዶች ጋር እኩል መብት አላቸው። ውርስን በሚመለከት በእኩልነት የመታየት መብት አላቸው።
- 8. ሴቶች የቅጥር ፣ የሥራ ዕድል ፣ የእኩል ክፌያና ሙረታን የማስተሳለፍ እኩል መብት አሳቸው።
- 9. ሴቶች በወሲድና በእርግዝና ምክንያት የሚደርስባቸውን ጉዳት ለመከላከልና ጤንነታቸውን ለማስጠበቅ የሚያስችል ¾ቤተሰብ ምጣኔ ትምህርት መረጃና አቅም የማግኘት መብት አላቸው።

<u> አንቀጽ 37</u> <u>የህፃናት መብት</u>

- 1. ማኛውም ህፃን የሚከተሉት መብቶች አሉት።
- ሀ) በህይወት የመኖር
- ለ) ስምና ዜማነት የማግኘት
- ሐ)ወላጆቹን ወይም በሕግ ማሳደግ መብት ያሳቸውን ሰዎች የማወቅና የእነሱንም እንክብካቤ የማግኘት
- መ)ንልበቱን ከሚበዘብዙ ልምዶች የመጠበቅ፣ በትምህርቱ በጤናውና በደህንነቱ ላይ ጉዳት የሚያደርሱ ሥራዎችን • ንዲስራ ያለመገደድ ወይም ከመስራት የመጠበቅ
- ሥ)በትምህርት ቤቶች ወይም በህጻናት መሳደ*ጊያ* ተቋሞች በአካሱ ከሚፈጸም ወይም በጭካኔና ኢ-ሰብአዊ ከሆነ ቅጣት ነፃ የመሆን።
- 2. ሕጻናትን የሚመስከቱ እርምጃዎች በሚወሰዱበት ጊዜ በመንግሥታዊ ወይም የግል የበጎ አድራጎት ተቋሞች ፤ በፍርድ ቤቶች ፤ በአስተዳደር ባለሥልጣኖች ወይም በሕግ አውጭ አካላት የህጻናት ደህንነት በቀደምትነት መ• ሰብ አሰበት።
- 3. ወጣት አጥፊዎች በማረሚያ ወይም በመቋቋሚያ ተቋሞች የሚገኙ በመንግሥት እርዳታ ሚያደርጉ ወጣቶች በመንግሥት ወይም በግል አጃሰማሙታን ተቋሞች ውስጥ ንሚቶች ወጣቶች ከአዋቂዎች ተለይተው መያዝ አሰባቸው።
- 4. ከ*ጋ*ብቻ ውጭ የተወሰዱ ሕጻናት በ*ጋ*ብቻ ከተወሰዱ ሕጻናት *ጋ*ር እኩል *መ*ብት አሳቸው።

- b) Maternity leave may, in accordance with the provisions of law, include prenatal leave with fully pay.
- 6. Women have the right to full consultation in the formulation of the national regional development policies, the designed and execution of projects, and particularly in the case of projects affecting the interests of women.
- 7. Women have the right to acquire, administer, control, use and transfer property. In particular, they have equal rights with men with respect to use, transfer, administration and control of land. They shall also enjoy equal treatment in the inheritance of property.
- 8. Women shall have a right to equality in employment, promotion, pay and the transfer of pension entitlements.
- 9. To prevent harm arising from childbirth and pregnancy and in order to safeguard their health, women have the right of access to family planning education, information and capacity.

Article 37

Rights of Children

- 1. Every child has the right
 - a) To life
 - b) To a name and nationality.
 - c) To know and be cared for by his or he parents or legal guardians
 - d) Not to be subject to explanative practices neither to be hazardous or harmful to his or education, health or wellbeing:
 - e) To be free of comporal punishment or cruel and in humane treatment in schools and other institutions responsible for the care of children.
- In all actions concerning children undertaking by public and private welfare institutions, courts of law, administrative authorities or legislative bodies, the primary consideration shall be best interests of the child.
- Juvenile offenders admitted to corrective or rehabilitative institutions and juveniles who become wards or the State or who are placed in public or private orphanages, shall be kept separately from adults.
- Children born out of wedlock shall have the same rights as children born of wedlock.

5.መንግሥት ለአጃለማውታን ልዩ ጥበቃ ያደርግሳቸዋል። በጉዲራቻ የሚያድነበት ሥርዓት የሚያመቻችና የሚያስፋፉ እዲሁም ደህንነታቸውንና ትምህርታቸውን የሚያራምዱ ተቋሞች እንዲመስርቱ ያበረታታል።

<u>አንቀጽ 38</u> ፍትህ የማግኘት መብት

- 1. ማንኛውም ሰው በፍርድ ሊወሰን የሚገባውን ጉዳይ ለፍርድ ቤት ወይም ለሌላ በሀግ የዳኝነት ስልጣን ለተሰጠው አካል፡፡
- 2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ የተመለከተውን ውሳኔ ወይም ፍርድ፡፡
- ሀ) ማንኛውም ማህበር አባላቱን የ*ጋ*ራ ወይም የግል ዋቅም በመወከል፡፡
- ለ) መንኛውም ቡድን ወይም ተመሳሳይ ዋቅም ያሳቸውን ሰዎች የሚወክሉ ግለሰብ ወይም የቡድን አባል የመጠየቅና የማግኘት መብት አለው፡፡

<u>አንቀጽ 39</u> <u>³⁄መምረጥን የመመረጥ መብት</u>

- 1.ጣንኛውም ዜፉ በቀስም ፣ በዘር ፣ uwH@[cw ፣ በኖታ ፣ በቋንቋ ፣ በሀይጣኖትና በፖስቲካ ወይም በሴላ አመሰካከት ወይም በሴላ አቋም ላይ የተመሠረተ ልዩነት ሳይደረግበት የሚከተሉት መብቶች አሉት።
- ሀ)በቀዓ ታና በነጻነት በመረጣቸው ተወካዮች አማካይነት በህዝብ ጉዳይ አስተዳደር የመሳተፍ
- **ለ**)ክትሜው: 18 ዓመት ሲሞላ በሕግ መሠረት የመምረጥና *ጓመመረዓ*
- ሐ)በማናቸውም የመንግሥት ደረጃ በየጊዜው በሚካሄደው ምርጫ የመምረጥና የመመረጥ ምርጫው ሁሉን አቀፍ ፣ በሁሉም እኩልነት ላይ የተመሠረተና መራጨ ፌቃዱን በምስጢር ድምጽ አሰጣጥ በነጻነት በሚገልጽበትና ዋስትና የሚሰጥ መሆን አሰበት።
- **መ**)የክልሱን ብሄረሰቦች ቋንቋ የሚ*ናገር* ብቻ የመመረጥ መብት አሰው።
- 2.በþ ለቲካ ትርጅቶች ፣ በሰራተኞች ፣ በንግድ ፣ በአስሪዎችና በሙያ ማኅበራት ለተሳትፎ ድርጅቱ የሚጠይቀውን ጠቅሳሳና ልዩ የአባልነት መስፈርት የሚያሟላ ማንኛውም ሰው በፍላጎት አባል የመሆን መብቱ የተከበረ መሆን አለበት።

 The State shall accords special protection to orphans and shall encourage the establishment of institutions which ensure and promote their adoption and advance their welfare, and education.

Article 38

Rights of Access to justice

- Everyone has the right to bring a justicible matter to and to obtain a decision or judgment by a court of law or any other competent body with judicial power.
- The decision or judgment referred to under sub Artide1 of this Article may also be sought by:
- a) Any association representing the collective or individual interests of its members; or
- b) Any group or person who is a member of or represents a group with similar interests.

Article 39

The Right to vote and to be elected

- Every citizen, without any discrimination based on color, race, nationality, sex language, religion and political or other opinion or other status has the following rights.
 - a) To take part in the conduct of public affairs, directly and through freely chosen representatives;
 - b) On the attainment of 18 years of age, to vote and to be elected, in accordance with law.
 - c) To vote and to be elected at periodic elections to any office at any level of government. Elections shall be by universal and equal suffrage and shall be held by secret ballot, guarantying the free express of the will of the electors.
 - d) Only the one who speaks the languages of nationalities of the Region has the right to be elected.
- The rights of everyone to be a member of his own will in a
 political organization. Labor union, trade organization, or
 employers' or professional association shall be respected if
 he or she meets the special and general requirements
 stipulated by such organization.
- Elections to positions of responsibility within any of the organization referred to under sub-article 2 of this article shall be conducted in a free and democratic manner.
- 4. The provisions of sub-article 2 and 3 of this article shall apply to divic organizations which significantly affect the public interest...

አንቀጽ 40 የንብረት መብት

1.ማንኛውም የክልሉ ኗሪ የግል ንብረት ባለቤት መሆኑ Ãከበርለታል፡፡ ይህ መብት የህዝብን ጥቅም ለመጠበቅ በሴላ ሁኔታ በህፅ እስካልተወሰነ ድረስ ንብረት የመያዝና የመጠቀም ወይም የሴሎችን ዜጎች መብቶች እስካልተቃረነ ድረስ ንብረትን የመሸጥ ወይም በሴላ መንገድ የማስተላለፍ መብቶችን ያካትታል፡፡

- 2. ከዚህ አንቀጽ አላማ የግል ንብረት ማለት ማንኛውም የክልሉ ኗሪ ወይም ህፉዊ ሰውነት በህግ የተሰጣቸው አገር አቀፋዊ ወይም ህጋዊ ክልላዊ ማኅበራት ወይም አግባብ ባላቸው ሁኔታዎች በህግ በተሰየ በጋራ የንብረት ባለቤቶች እንዲሆኑ የተፈቀደላቸው ማህበረሰቦች በጉልበታቸው ፤ በፈጠራ ችሎታቸው ወይም በካú ታላቸው ያፈሩት ተጨባሞ የሆነና የተጨባሞነት ጠባይ ሳይኖረው ዋጋ አለው ውጤት ነው።
- 3. የንጠርም ሆነ የከተማ መሬትና የተፈጥሮ ሀብት ባለቤትነት መብት የመንግሥትና የህዝብ ብቻ ነው። መሬት የማይሸጥ የማይለወጥ የክልሱ ህዝብ የ*ጋራ ጉ*ብረት ነው።
- 4. የክልሱ አርሶ አደሮች መሬት በነጻ የማግኘትና ከመሬታቸው ያስመነቀል መብታቸው የተከበረ ነው። አፈጻጸሙን በተመለከተ ዝርዝሩ በህፅ ይወስናል።
- 5. በክልሉ የሚገኙ ዘላኖች ለግጦሽም ሆነ ለእርሻ የሚጠቀሙበት መሬት በነጻ የማግኘት ፣ የመጠቀም ፣ ከመሬታቸው ያለመፈናቀል መብት አላቸው። አፈጻጸሙ በህፅ Ã ወስናል።
- 6. የመሬት ባለቤትነት የህዝብ መሆኑ እንደተጠበቀ ሆኖ የክልሱ መንግሥት ሰግል ባለሀብቶች በህፅ በሚወሰነው ክፍያ በመሬት አጠቃቀም መብታቸውን ያስከብርላቸዋል። ዝርዝሩ በህግ ይወሰናል።
- 7. ማንም ሰው በጉልበት ወይም በገንዘብ በመሬት ላይ ለሚገነባው ቋሚ ንብረት ወይም ለሚያደርገው ቋሚ መሻሻል ሙሉ መብት አለው። ይህ መብት የመሸጥ፣ የመለወጥ ፣ የማውረድ የመሬት ተጠቃሚነቱ ሲቋረጥ ንብረቱን የማንሳት ፣ ባለቤትነቱን በማዘዋር ወӐም ¾ነሳ ክፍያ የመጠቀም መብትን ያጠቃልላል። ዝርዝር አፈጻጸሙ በህግ ይወሰናል።
- 7. የግል ንብረት ባለቤትነት መብት እንደተጠበቀ ሆኖ መንግሥት ስህዝብ ጥቅም አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ተመጣጣኝ ካሳ በቅድሚያ በመክፈል የግል ንብረት ስመውሰድ ይችላል።

Article 40

The Right to Property

- Every resident of the Region has the right to the ownership
 of private property. Unless prescribed otherwise by law on
 accent of public interest, this right shall include the right to
 acquire, to use and, in manner compatible with the right of
 other citizens, to dispose of such property by sale or
 bequest or transfer it otherwise.
- "private property," for the purpose of this Artide, shall and is produce by the labor, creativity, enterprise or capital of a resident of the Region, associations which enjoy judicial personality under law, or in appropriate circumstances, by communities specifically empowered by law to own property in common.
- 3. The right to ownership of rural and urban land, as well as of all natural resources, is exclusively vested in the State and in the peoples. Land is a common property of the peoples of the Region and shall not be subject to sale or to other means of exchange.
- All farmers of the Region have the right to obtain land with out payment and the protection against eviction from their possession. The implementation of this provision shallbe specified by law.
- Pastoralists of the Region have the Right to free land for grazing and cultivation as well as the right not to be displayed from their own lands. The implementation shall be specified by law.
- 6. Without prejudice to the right of peoples to ownership of land, the Regional State shall ensure the right of private investors to use the land, on the basis payment agreements established by law. Particulars shall be determined by law.
- 7. Every person shall have the full right to the immovable property he builds and to the permanent improvements he brings about on the land by his labor or capital. This right shall include the right to sell, to change, to bequest, and where the right of use expires, to remove his property, transfer his title or daim compensation for it. Particulars shall be determined by law.
- 8. With out prejudice to the right to private property, the State may expropriate private property for public purposes subject to payment in advance of compensation commensurate to the value of the property.

አንቀጽ 41

የኢኮኖሚ ፣ የማህበራዊና የባህል መብቶች

- 1. በማነኛውም የክልሉ ኗር የሆኔ በክልሉ ውስዋ ለመኖር የሚፌለግ ኢትዩጵያዊ በክልሉ ውስዋ በማንኛውም የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ የመሰማራትና ለመተዳደሪያው የመረጠውን ሥራ የመስራት መብት አለው።
- ማንኛውም የክልሉ ኗሪ መተዳደሪያውን ሥራውንና ሙያውን የመምረጥ መብት አለው።
- 3. የክልሉ ነዋሪዎች ሁሉ በመንግሥት ገንዘብ በሚካሄደው ማህበራዊ አገልግሎቶች በአኩልነት የመጠቀም መብት አላቸው።
- 4. የክልሱ መንግሥት የአካልና የአዕምሮ ጉዳተኞተኞችን ፣ አረ*ጋዊያንን*ና ያለ ወላጅ ወይም አሳዳጊ የቀሩ ህጻናትን ለማቋቋምና ለመርዳት የክልሱ ኢኮኖሚ አቅም በዕቀÅሙ Åረጽ እንክብካቤ ያደር*ጋ*ል።
- 5. ¾ ልሉ መንግስት የጤና የትምህርትና ሌሎች ጣህበራዊ አገልግሎቶችን ስህዝብ ለጣቅረብ በየጊዜው •¾ መረ የሚሄድ ሀብት ይመድባል።
- 6. የክልሱ መንግሥት ሰሥራ አጦችና ስችግረኞች ሥራ ሰመፍጠር የሚያስችል ፖሲሲ ይከተሳል። እንዲሁም በሚጸካሂÅሙ ¾ሥራ ²ርአ ውስዓ ¾ሥራ ክትል ሰመፍጠር የሥራ ፕሮግራሞችን ያወጣል፤ፕሮጀክቶችን ጸካሂቴል።
- 7. የክልሱ መንግሥት የክልሱ ኗሪዎች ጠቃሚ ሥራ የማግኘት እድሳቸው እየስፋ እንዲሄድ ሰማድረግ አስፈላጊ እርምጃዎችን ይወስዳል።
- 8. ገበሬዎች በየጊዜው እየተሻሻለ የሚሄድ ኑሮ ስመኖር የሚያስችላቸውና ለብሄራዊ ሀብት ካደረጉት የምርት አስተዋጽኦ *ጋ*ር ተመጣጣኝ የሆነ ተገቢ ዋ*ጋ* ለምርት ውጤቶቻቸው የማግኘት መብት አሳቸው። የክልሱ መንግሥት የኢኮኖሚ : የማህበራዊና የልማት ፖሊሲዎችን በሚተልምበት ጊዜ በዚህ አላማ መመራት አለበታ::
- ማንግሥት ፣ የባህልና የታሪክ ቅርሶችን የመንከባከብና ለሥነ-ጥበብ መስፋፋት አስተዋጽኦ የማድረፅ ኃላፊነት አለበት።

አንቀጽ 42 የሥራተኞች መብት

1. ሀ) ፋብርካና የአገልግሎት ሥራቴኖች፣ ገበሬዎች፣ የእርሻ ሥራቴኖች ሌሎች የገጠር ሥራቴኖች፣ ከተወሰን ሀላፊነት ደረጃ በታች ያሉና የሥራ ጠባያቸው የሚፌቅድላቸው የመንግስት ሥራቴኖች የሥራና የኢኮኖሚ ሁኔታዎችን ለማሻሻል በማሀበር የመደራጅት መብት አላቸው።

Article 41

Economic, social, and Cultural Rights

- Every resident of the Region or every Ethiopian who wants to live in the Region has the right to engage freely in any economic activity and to pursue a livelihood of his choice anywhere within the Region.
- Every resident of the Region has the right to choose his means of livelihood, occupation and profession.
- **3.** All resident of the Region have the right to equal access to publicly funded socials ervices.
- 4. The Regional State shall, within available means allocate recourses to provide rehabilitation and assistance to the physically and mentally disabled, the aged, and assistance to the physically and mentally disabled, the aged and to children who are left without parents or guardian.
- 5. The Regional State has the obligation to allocate everincreasing recourse to provide to public health, education and other social services.
- 6. The Regional State shall pursue policies which aim to expand job opportunities for the unemployed and the poor and shall accordingly undertake programs and public works projects.
- The Regional State shall undertake all measures necessary to increase opportunities for residents to find gained employment.
- 8. Farmers and pastoralists have the Right to receive fair prices for their products, that would lead to improvement in their conditions of life and to enable them to obtain an equitable share of the national wealth commensurate with their contribution. The Regional State shall, in the formulation of economic, social and development policies be guided by this objective.
- **9.** The State has the responsibility to protect and preserve historical and cultural legacies and to contribute to the promotion of the arts.

Article 42

Rights of labor

1(a) factory and service workers, farmers, farm laborers, other rural workers and government employees whose work compatibility allows for it and who are below a certain level of responsibility have the right to form associations that affect their interest.

- ስ) በንዑስ አንቀጽ /ሀ/ የተመለከቱት የሠራተኛ ክፍሎች ሥራ ጣቆምን ጭምሮ ቅሬታዎችን የጣሰጣት መብት አላቸው
- ሐ) በንዑስ አንቀጽ /ሀ/ እና /ስ/ መሠረት እውቅና ባንኙት መብቶች ለመጠቀም የሚችሉት የመንግሥት ሠራተኞች በህግ ይወሰናሉ።
- መ) ሴቶች ሠራተኞች ስተመሳሳይ ሥራ ተመሳሳይ ክፍያ የማግኘት መብታቸው የተጠበቀ ነው።

2.ሰሠራተኞች በአማባቡ የተወሰነ የሥራ ሰዓት ዕረፍት፣ የመዝናኛ ጊዜ ፣ በየጊዜው ከክፍያ ፉር ¾ሚስቷ የዕረፍት ቀኖች ፣ ደመወዝ የሚከፈላቸው የህዝብ በዓላት *ያያግፅኘት መብት አ*ሳቸው።

3.እነዚህን መብቶች ተግባራዊ ለማድረግ የሚወጡ ህጎች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት አውቅና ያገኙትን መብቶች ሳይቀንሱ የተጠቀሱት ዓይነት የሠራተኛ ማህበራት ስለሚቋቋሙበትና የ*ጋ*ራ ድርድር ሰለሚደረግበት ሥርዓት ይደነግፉል።

አንቀê <u>43</u>

- **ኗሪዎች** ሁኔታዎችን የማሻሻልና የክልለ። የትሮ የማያቋርጥ ዕድንት የማግኘት መብታቸው የተጠበቀ ነው።
- ¾ ልሱ ኗሪዎች በብሄራዊ ልማት የመሳተፍ በተሰይም አባል የሆነብትን ማኅበረሰብ የሚመለከቱ ፖሊሲዎችና ፐሮጀክቶች ላይ ሀሳባቸውን እንዲሰጡ የመጠየቅ መብት አሳቸው።

አንቀጽ 44 የአካባቢ ደህንነት መብት

- የክልሉ ኗሪዎች ንፁህና ጤናማ በሆነ አካባቢ የመኖር መብት አሳቸው።
- *መንግሥ*ት የክልለ በሚያካሂዳቸው ፐሮግራሞች ሰዎች ሁሉ በ*መንግሥት* በቂ *ዕርዳታ* ወደ ሴላ አካባቢ መዘዋወርን ጨምሮ ተመጣጣኝ የሆነ ገንዘብ ወይም ሴላ አማራጭ ማካካሻ የማግኘት መብት አላቸው።

<u>ምዕራፍ አራት</u> የክልሱ መንግስት አወቃቀርና የሥልጣን አከፋፈል <u>አንቀጽ 45</u> <u>የክልሱ አስተዳደር እርከኖች</u>

- ክልሱ በዞኖች በወረዳዎችና በቀበሌዎች የተዋቀረ ነው። ይሁን አንጅ የክልሱ ምክር ቤት ሌሎች የአስተዳዩር እርከኖች ሲያዋቅርና ስልጣንና ተግባራቸውን ለመወስን ይችላል።
- በክልሉ ውስዋ የሚገኙ አናሳ ብሄረሰቦቸ በወረዳዎች ወይም በሴሎች የአስተዳደር እርከኖች ልዩ ውክልና ይኖራቸዋል::

- b) Categories of persons referred to in paragraph(a) of this sub article have the right to express their grievances. Including the right to strike.
- c) Government employees who enjoy the rights provided under paragraphs (a) and (b) Of this sub-article shall be determine by law.
- d) Women workers have the right to equal pay for equal work.
- 2. Workers have the right to reasonable limitation of working hours to rest, to leisure to periodic leaves with pay , to remuneration for public holidays as well as healthy and safe work environment.
- 3. without prejudice to the rights recognized under sub-Article 1 of this Article, laws enacted for the implementation of such rights shall establish procedures for the formation of trade unions and for the regulation of the collective bargaining process.

Article 43 The Right to Development

- The residents of the Region have the right to improved living standards and to sustainable development
- The residents of the Region have the right to participate in national development and in particular to be consulted with respect to policies and projects affecting their community.

Article 44

Environmental Development

- The residents of the Region have the right to a clear and 1. healthy environment.
- All persons who have been displace or whose livelihoods have adversely affected as a result of the Regional State programme have the right to commensurate monetary or alternative means of compensation, including relocation with adequate State assistance.

CHAPTER FOUR

The Structure and Division of Powers of the Regional State Article 45

- The Administrative levels of the Region the Administrative levels of the Region comprise the zones,
- wordas and kebeles. However, the Regional State Council may establish other administrative levels and determine their powers and duties.
- The minority Nationality who reside in the woredas Region shall, at or at other Administrative levels. have special representation.

<u>አንቀጽ 46</u> የክልሉ የሥልጣን አካሳት አወቃቀር

- 1. የክልሱ መንግሥት ህግ አውጭ አካል የክልሱ ምክር ቤት ሲሆን የብሄራዊ ክልላዊ መንግሥት ከፍተኛ የሥልጣን አካል ሆኖ ተጠሪነቱ ለመከለው ህዝብ ይሆናል። 2. የክልሱ ከፍተኛ ሕግ አስፌጻሚ አካል የክልሱ ሥራ አስፌጻሚ ኮሚቴ ሲሆን ተጠሪነቱ ለክልሱ ምክር ቤት ነው።
- 3. የክልሱ የዳኝነት ሥልጣን የክልሱ ፍርድ ቤቶች ብቻ ነው።

አንቀጽ 47 የክልሱ ሥልጣንና ተግባር

- 1. በኢትዮጵጻ ኞቴራሳዊ ዴሞ¡ ራሲጻዊ ሪዩ ብሊ¡ ሕቆ መንግሥት ውስጥ በወል ተለይተው ለፌደራሱ መንግሥት ከተሰጡት ሥልጣንና ተግባራት ውጭ ያለ ሥልጣንና ተግባር የክልሱ ይሆናሉ።
- 2. በዚህም መሠረት ክልላዊ መንግሥቱ ሀ/ የክልሱን የኢኮኖሚና የማበራዊ ልጣት ፖሊሲ ሥትራቴጅና ዕቅድ ያወጣል፣ ያስፈጽማል።

ለ/ የክልሱን ሕገ-መንግሥትና ሴሎች ሕጎችን ያወጣል ፣ ያስፈጽጣል ፤።

ሐ/ የ<mark>ፌ</mark>ዴራሉ *መንግሥት በሚያ*ወጣው ሕግ መሠረት መሬትና የተፈጥሮ ሀብትን ያስተዳድራል።

መ/ ራስን በራስ ማስተዳደርን ዓላማ ያደረገ ክልላዊ መስተዳደር ያዋቅራ። የህግ የበላይነት የሰፌነበት ዴሞ¡ ራሲጸዊ ሥርዓት ይገነባል። የኢትዮጵኧ ኞቴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክና የክልሱን ሕገ-መንግስት Ãቷብቃል ፤ ይከሳከሳል።

υ/ ስ¡ ልሱ በተወሰነው የገቢ ምንጭ ግብርና ሌሎች ታክሶችን ይጥላል፣በጀት ያወጣል፣ ያስፌጽማል።

ረ/ የክልሱን መስተዳደር ሠራተኞች አስተዳደርና የሥራ ሁኔታዎች በተመለከተ ሕግ ያወጣል ፤ ያስፌጽጣል፡፡ ይህንን በሚያስፌጽምበት ጊዜ የሀገሪቱን የትምህርት ፣ የሥልጠናና የልምድ መመዘኛዎች ግምት ውስጥ ጣስገባት ይኖርበታል፡፡

ስ/ የክልሱን የፖሊስ ሀይል ያደራጃል ፤ ይመራል፤ የክልሱን ሰሳምና ፀጥታ ይጠብቃል።

ሽ/ በህግ መሠረት ይቅርታን ያደር*ጋ*ል።

ቀ/ በክልሱ መስተዳድርና በድርጅት ተቀጣሪዎች ላይ የሥራ ግብር ይጥሳል ፤ ይሰበስባል።

በ/ የመሬት መጠቀሚያ ክፍያ ይወስናል ፤ Ã ሰበስባል።

ተ/ የእርሻ ሥራ ገቢ ግብር ይዋሳል ይሰበስባል፡፡

ቸ/ በክልሉ በግል ባለቤትነት ስር ካሉ ቤቶችና ሌሎች

ንብረቶች በሚገኝ ገቢ ላይ ግብር ይጥላል፤ ይሰበስባል። በ¡ልል መስተቴትሩ ባለቤትነት ስር ባሉ ቤቶችና ሴሎች ንብረቶ ላይ ኪራይ ያስከፍላል።

Article 46

- The Regional council is the legislative organ of the Regional State. It shall also be highest organ of the Regional State authority. It shall be responsible to the electorate of the Region.
- The executive committee of the Regional State administration is the highest executive organ of the Regional State and shall be responsible to the Regional State Council
- 3. The Regional State judicial power is vested only in the courts of the Region

Article 47

Powers and Functions of the Regional State

- 1. All powers by not given expressly to the federal Government by the constitution of the Federal Democratic Republic of Ethiopia are reserved to the Regional State.
- Accordingly, the Regional state shall have the following powers and duties;
 - a) To formulate and execute economic, social and development policies, strategies and plans of the Region;
 - b) To enact and execute the Constitution and other laws of the Region.
 - c) To administer land and other natural resources in accordance with Federal laws.
 - d) To establish a Regional State Administration that best advances self-government, a democratic order based on the rule of law; to protect and define the federal and the Regional constitutions:
 - e) To levy and collect taxes and duties on revenue sources reserved to the Regional State and to draw up and administer the regional state budget;
 - f) To enact and enforce laws on the Regional State civil servants and their condition of work, in the implementation of this responsibility it shall take in to account the federal State standards on education. Training and experience required for any public position;
 - g) To establish and administer the Regional State police force, and to maintain public order and peace within the Regional State.
 - h) To grant pardon in accordance with conditions and procedures established by law.
 - i) To levy and collect income tax from employees of the Regional civil service and other undertakings,
 - j) To determine and collect fees for land usufracturay right;
 - k) To levy and collect income tax from agricultural activities.
 - l) To levy and collect taxes on income derived from private houses and other properties within the Regional State. To collect rent on house and other properties it owns.

ጎ/ በክልል መስተዳድሩ ባለቤትነት የሚገኙ ድርጅቶች ላይ የንግድ ትርፍ ፣ የሥራ ግብርና የሽያቄ ይዓ ላል ፤ ይሰበስባል።

ነ/ የፌዴራል መንግሥትና ክልሱ

- 1. በ*ጋ*ራ ከሚያቋቁሟቸው የልማት ድርጅቶች የሚገኘውን የንግድ ትርፍ ግብር ፣ የሥራ ግብርና የሽያቤ የኢክሳይስ ታክስ በሀጉ መሠረት ይከፋፈላሉ፡፡
- ከድርጅቶች የንግድ ትርፍ ላይና በባለ አክሲዮኖች የትርፍ ድርሻ ላይ ግብርና የሽያጭ ታክስ በሀጉ መሠረት ይከፋፈሳሉ፡፡
- *ሥራዎ*ችና የማዕድን ከማናቸውም በክፍተኛ የፔትሮሲየምና የጋዝ ሥራዎች የሚገኘውን የገቢ ግብርና የሮያሲቲ ክፍያዎች በህጉ መሠረት ይከፋፈሳሉ።
 - ኘ/ በክልል መስተዳድር አካሳት ከሚሰጡ ፈቃዶችና የሚ*መ*ነጩ ክፍያዎችን ይወስናል አገልግሎቶች ይሰበስባል::

አ/ ከደን የ*ሚገኝ* የሮያሊቲ ክፍያ ይወስናል፤ ይሰበስባል። ከ/ የክልሱ መንግሥት ሕገ-መንግሥት ሥርዓቱን አደጋ ሲጸፉጥም ወይም የህዝቡን ጤንነት አደጋ ላይ የሚዋል በሽታ ሲክስት የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ የመደንገግ ሥልጣን አለው።

መቱ የክልለ መንግሥት የጣያወጣቸውን ሕግጋት፣ ፖሊሲዎችና መመሪያዎች በሥራ ላይ ሰማዋል አስፈላጊ የሆኑ ደንቦችን የማውጣት ሥልጣን አለው።

ምዕ<u>ራፍ አምስት</u> <u>ሰስለ ክልሉ ምክር ቤት</u> አንቀጽ 48

ሰለ ክልሱ ምከር ቤት አባላት

- የክልሱ ምክር ቤት አባላት ነጻ ፣ ቀዓ ተኛ ፣ ትክክለኛ በሆነና ድምጽ በምስጢር በሚሰጥበት ሥርዓት በየአምስት Τመቱ በህ´ ብ Ã መረx ል::
- 2. የምክር ቤቱ አባላት በአንድ የምርጫ ክልል ውስጥ ከሴሎች ተወዳዳሪዎች መካከል አብላጫ ድምጽ ያገኘ በሚሆንበት የምርጫ አሸናፊ ሥርዓት Ãመሬx ል፤ ዝርዝሩ በህግ ይወሰናል፡፡
- 3. የምክር ቤቱ አባላት የመላው የክልሉ ህዝብ ተወካዮች ናቸው።ተገዥነታቸውም

ሀ/ ለሕቆመንግሥቱ ስ/ ለህዝቡና

ሐ/ ለራሳቸው ሕሲና ብቻ ይሆናል።

- ማንኛውም የምክር ቤቱ አባል በምክር ቤቱ ውስጥ ደምጽ ወይም አስተ*ያ*ዬት ምክንያት በሚሰጠው አይከሰስም፤ አስተዳደራዊ እርምጃም አይወሰድበትም
- ማንኛውም የምክር ቤቱ አባል ከባድ ወንጀል ሲፌጽም ፀ ከፈንጅ ካልተያዘ በስተቀር ያለ ምክር ቤቱ ፈቃድ አይያዝም፤ በወንጀልም አይከሰስም።

- m) To levy and collect profit, sales, excise and personnel income taxes on income of enterprise owned by the Regional State.
- n)The Federal Government and the Regional State shall
- 1. Joint levy and collect profit, sales, and personal income taxes on enterprises they jointly establish;
- 2. Jointly levy and collect taxes on the profits of companies and on dividends due to shareholders;
- 3. Jointly levy and collect taxes on incomes derived from large scale mining and all petroleum and gas operations and regulates on such operations.
- o) To determine and collect fees and charge relating to license issued and service rendered by the Regional State
- p) To fix and collect royalty for use of forest resources
- g) To decree a State of emergency should a break down of law and order or an epidemic occur,
- r) To issue regulations which deemed necessary for the implementation of laws, policies, and directives adopted by the Regional State.

CHAPTER FIVE The Regional State Council Article 48

Members of the Regional State Council

- Members of the regional State Council shall be elected by the people for a term of five years by direct, free and fair elections held by secret ballot.
- Members of the Regional State Council shall be elected from candidates in each electoral district by a plurality of the votes cast. Particulars shall be determined by law.
- Members of the Regional State Council are representatives of the peoples of the Region as whole. They are governed by:
- The constitution a)
- The will of the people; and b)
- Their conscience. c)
- No member of the Regional State Council may be prosecuted on account of any vote he casts or opinion he expresses in the Council. Nor shall any administrative action be taken against any member of such ground.
- No member of the Regional State council may be arrested, or prosecuted or questioned without the permission of the Council except in the case of flagrant delicto.

6. ማንኛውም የምክር ቤቱ አባል የመረጠው ህዝብ አመኔ• ባጣበት ጊዜ በህን መሠረት ከምክር ቤቱ አባልነት à ወቶቴል።

አንቀጽ 49 የክልሱ ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

- የክልሱ ምክር ቤት በዚህ ሕቆመንግሥት መሠረት የክልሱ የሕግ አውጭ አካል ነው።
- 2. የኢትዮጵኧ ኞዴራሳዊ ዴሞ¡ ራሲጸዊ ሪዩ ብሊ¡ ሕቆ መንግሥት ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ምክር ቤቱ በብሄራዊ ክልሉ የውስጥ ጉዳዮች ላይ የበላይ የጋ`ለቲካ ሥልጣን ባለቤት ነው።
- 3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ እና /2/ የተደነገገው አጠቃላይ ሥልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ ምክር ቤቱ በተለይ የሚከተለው ሥልጣን ይኖረዋል።
 - ሀ) በዚህ ህገ መንግስት መሠረት የፌዴራሱን ሕ**ቶ** መንግሥት ሕጎች የማይጻረሩ ልዩ ልዩ ህጎችን ያወጣል።
 - ስ) የህዝቡን ብዛት ፣ የክልሱን ስፋትና ማህበረ ኢኮኖሚያዊ እንቅስቃሴ ግምት ውስጥ በማስገባት ተጨማሪ የአስተዳደር እርከኖች ወይም የራስ በራስ አስተዳደራዊ ክልሎች ያቋቁማል።
 - ሐ) የፌዴራሳዊ መንግሥት ሥልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ ከአንራባች ብሄራዊ ክልሳዊ መንግሥታት ጋር እንደየአግባቡ Ã Åሪ-Åራል ፤ የተደረገውንም ስምምነት ጸናትቃል።
 - **መ)** የክልሱን ርዕሰ-መስተቱትር ፣ ምክትል ርዕሰ-መስተቱትሩንና ፀሀፊውን ይመርጣል::
 - **ሠ)** የክልሱንና የዞኖችን የዳኝነት አካላት ጸቋቁማል።
 - **ሬ)** የአዲትና የቁጥጥር አካል *ያቋቁጣ*ል።
 - ሰ) የክልሱን ሰላምና ፀተታ ለመጠበቅ የሚያስፌልጉ መመሪያዎች አወ×ል፤የፀተታና የፖሊስ ሀይል አቋቁማል።
 - ሽ) ¾በዜራዊ ¡ልላዊ *መ*ስተቱትሩን የማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ፕሮግራሞች ያፀድቃል።
 - ቀ) ለብሄራዊ ክልሳዊ መስተዳድሩ የገቢ ምንጮች የሚመለከቱ ህጎች ያወጣል፤የራሱን በጀት ያፀድቃል::
 - በ) ለማህበራዊ አንልግሎትና ለኢኮኖሚ ልማት አስፈላጊ የሆኑ ተቋጣትን ያቋቁጣል።
 - ተ) ለብሄራዊ ክልሳዊ መስተዳደሩን ምክር ቤት
- 2. የክልሱን ዋና አዲተር ይሾጣል።
 - ቸ) ለክልሉ *መንግስት* በተከለለው *የገ*ቢ ምንጭ ክልል ውስጥ ግብርና ታክስ ይጥላል።
 - ጎ) የክልሱን መስተዳድር ሠራተኞች የአስተዳደርና የሥራ ሁኔታዎች በተመሰከት ህግ ያወጣል።
 - ነ) በዚህ ህገ-መንግስት አንቀጽ 47 ንዑስ አንቀጽ 2/h/ በተስቷው: ሥልጣን መሠረት የአስቸክኳይ ጊዜ አዋጅ ጸወ× ል።
 - **ሽ)** የክልሱ ም/ቤተ የሀገሪቱንና የክልሱን ሕገ-መንግሥት እንዲሁም አዋጆች እና ሕጎችን በክልሱ ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስችል ደንብ የማውጣት ስልጣን አሰው።

6. A member of the Regional State Council may, in accordance with law, lose his mandate of representation upon loss of confidence by the electorate.

Article 49

Powers and functions of the Regional State

- 1. The Regional State Council shall have legislative power in matters assigned to it by this Constitution.
- 2. Without prejudice to the provision of the constitution of the Federal Democratic Republic of Ethiopia, all sovereign power resides in the Council on matters falling under the Regional State jurisdictions.
- 3. Consistent with the provisions of sub-Articles 1 and 2 of this Article, the regional State council shall, in particular, have the following powers and duties:
- a) To enact laws consistent with this constitution and the Federal Constitution.
- b) To establish other administrative levels or self government administrations taking into account the population, area and socioeconomic activities of the Region.
- c) To negotiate and approve agreements enter in to between the Region and other negotiating National Regional States.
- d) To elect president, vice-president and secretary of the Regional State.
- e) To establish judicial organs of the Regional and zones;
- f) To establish judicial the auditing and inspection organs.
- g) To issue directives on the maintenance of peace and security of the Regional and to establish the Regional police and security forces;
- h) To deliberate upon and approve the social and economic development programs of the National Regional State:
- i) To enact laws on matters operating to the revenue of National Regional State and approve its own budget;
- j) To establish institutions that are necessary for social and economic development:
- k) To appoint
- 1. The president and Vice-president of the Regional Supreme
- 2. The Auditor-General of the Region
 - l) To levy taxes and duties on revenue sources reserved to the Region;
 - m) To enact laws on the Regional State civil service and their condition of work;
 - n) To decree a state of emergence in accordance with sub-Article2 (q) of Article 47 of this Constitution;
 - o) To issue regulations for the implementation of the Constitution and laws of the Federal Government and of the Regional State.

አንቀፅ 50 የምክር ቤቱ ስብሰባና የሥራ ዘመን

- 1. ከምክር ቤቱ አባላት ከግጣሽ በላይ ከተገኙ ምልፐት ቶባፔ ይኖራል:
- 2. የክልል ምክር ቤት ቢያንስ በዓመት ሁለት ጊዜ ይሰበሰባል።
- 3. የክልሱ ምክር ቤት አባላት የሚመረጡት ለአምስት ፐመታት ነው። የሥራ ዘመኑ ከማብቃቱ ከአንድ ወር በፊት አዲስ ምርጫ ተካሂዶ ይጠናቀቃል።
- 4. የምክር ቤቱ መደበኛ ስብሰባ በሌለበት ጊዜ ሊቀመንበሩ ስብሰባ ሊጠራ ይችላል። ከምክር ቤቱ አባላት ከፅማሽ በላይ የሚሆኑት ስብሰባ እንዲጠራ ከቷ¾ቱ ሊቀመንበሩ ስብሰባ የመጥራት ግዴታ አለበት።
- 5. የክልሱ ምክር ቤት ስብሰባ በማልጽ ይካሄዳል። ሆኖም በምክር ቤቱ አባላት ወይም በክልሱ መስተዳድር በዝግ ስብሰባ እንዲደረግ ከተጠየቀና ከምክር ቤቱ አባላት ከግግሽ በላይ ከደገፉት ዝግ ስብሰባ ሊደረግ ይችላል።

አንቀጽ 51 የምክር ቤቱ ውሳኔዎችና ሥነ-ስርዓቶች

- 1. በዚህ ህገ መንግስት በግልጽ በተለይ ካልተደነገገ በስተቀር ማናቸውም ውሳኔዎች የሚተላለፉት በምክር ቤቱ አባላት የአብላጫ ድምጽ ነው።
- 2. ምክር ቤቱ ሰለአሰራሩና ሰለ ሕግ አወጣጡ ሂደት ደንቦችን ያወጣል።

<u>ምዕራፍ ስድስት</u> <u>የህግ አስፌጻሚ አካል</u> አንቀጽ 52

ስለአስፈጻሚነት ሥልጣን

- 1. የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ብሄራዊ ክልላዊ መንግሥት ከአ ተኛ የአስፈጻሚነት ሥልጣን የተሰጠው ለሥራ አስፈጻሚው ኮሚቴና ለርዕስ-መስተዳድሩ ነው።
- 2. የሥራ አስፈጻሚው ኮሚቱና ለርዕስ-መስተዳድሩ ተጠሪነታቸው ሰብሄራዊ ክልል ምክር ቤቱ ነው። በዚህ ህገ መንግስት መሠረት በሴላ አኳሷን ካልተወሰነ በስተቀር ለርዕስ-መስተዳድሩ የሥራ ዘመን የብሄራዊ ክልላዊ ምክር ቤት የሥራ ዘመን ነው።

Article 50 Meetings of the council and Durations if its Terms

- 1. The presence of more than half of the members of the Council constitutes a quorum.
- The Regional State Council shall meet at least twice every year.
- The members of the Regional State Council shall be elected for a term of five years. Election for the new council shall be concluded one month prior to the expiry of the council's term
- The president may call a meeting of the Council when it is not in session. The president is also obliged to call a meeting of the Council at the request of more than one-half of the members.
- 5. Meetings of the Regional State council shall be public. The Council, may however, hold a close meeting at the request of council members or the Executive Committee of the Regional State if such a request is supported by a decision of more than one-half of the members of the Council.

Article 51

Decisions and Rules of procedure of the Council

- Unless otherwise provided in this Constitution, all decisions of the Council shall be by a majority vote of the members present and voting.
- The Council shall adopt rules and procedures regarding the organization of its legislative process.

CHAPTER SIX The Executive Article 52

The powers of the Executive

- 1. The highest executive powers of the Benishngul Gumuz National Regional State are vested in the Executive committee and the president of the Regional State.
- 2. The Executive committee and the president are responsible to the National Regional State council. In the exercise of the Regional State functions, members of the Executive Committee are collectively responsible for decisions they make.
- 3. Unless otherwise provided in this Constitution the term of office of the president is for the duration of the mandate of the national Regional State Council.

አንቀጽ 53 የሥራ አስፈፃሚ ኮሚቴ

- 1. የሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ርክስ-መስተዳድሩ፣ ምክትል ርዕሰ-መስተዳድሩ ፣ ፀኃፊውና ሴሎች ም¡ር ቤቱ ከመካከሉ የሚመርጣቸው አባላት የሚገኙበት አካል ነው።
- 2. የሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ሰብሳቢ ርክስ-መስተዳድሩ ነው።
- ሥራ አስፈጻሚ ኮሚቱው ለሚወስነው ውሳኔ ለክልል ምክር ቤት ተጠሪ ነው።

አንቀጽ 54

የሥራ አስፃሚ ኮሚቴ ሥልጣንና ተግባር

የፌደራሉ ሀገ-መንግስት ድን*ጋጌ* እንደተጠበቀ ሆኖ የሥራ አስፌጻ*ሚ ኮሚቴው* ከዚህ በታች የተመለከቱት ሥልጣንና ተግባራት አሉት።

- በክልል ምክር ቤት እንዲሁም በፌዴራል መንግሥት የወጡ ህጎችና የተሰጡ ውሳኔዎች በሥራ መተግበራቸውን ያረጋግጣል።
- 2. የሥራ አስፌጻሚ ኮሚቴ አባሎችና የሴሎችን የመንግሥት አካሳት አደረጃጀት ይወስናል፤ ስራቸውን ይመስከታል፣ይመራል።
- 3. የክልሱን ዓመታዊ በጀት ያዘጋጃል፤ ስ¡ ልል ም¡ ር ቤት ያቀርባል ፤ ሲፌቀድም በተማባር ሳይ እንዲውል ያደርጋል።
- 4. የኢኮኖሚና የማህበራዊ ፖሊሲዎችና ሥትራቴጅዎችን ይነድፋል፤በክልል ምክር ቤት ያጸድቃል፤ የተወሰነውንም ያስፈፅማል።
- 5. ህግናሥርዓት መከበሩን ያፈጋግጣል።
- 6. ደንቦችንና መመሪያዎችን ያወጣል።
- 7. በክልል ምክር ቤት የሚሰጡትን ሌሎች ተማባሮች ጸክናውናል።

አንቀጽ 55 የርዕስ-መስተዳድሩ አሰያየም

¾ ልሉ ም¡ር ቤት ከአባላቱ መካከል ርዕስ -መስተዳድሩን ይመርጣል::

አንቀጽ 56

የብሄራዊ ክልሳዊ ርዕስ-መስተዳድር ሥልጣንና ተግባር

- 1. የርዕስ-መስተዳድሩ የክልሉ መስተዳድር የሥራ መሪና የሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴው ስብሳቢ ነው። ተጠሪነቱም ስክልሱ ምክር ቤትና ለሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ነው።
- 2. የሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ያወጣቸውን ፖሊሲዎች ፣ ደንቦች ፣ መመሪያዎችና ውሳኔዎች ተፈጻሚነት ይኪታተላል።
- 3. የሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴን ይመራል፤ ያስተባብራል፤ ይወክላል። እንዲሁም ክልላዊ ምክር ቤቱን ይወክላል ፤ በሊቀመንበርነትም ይመራል።
- 4. የክልሱን ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንትና የክልሱን ዋና ኦዲቴር መርጣ በምክር ቤቱ ሹመታቸውን ያጸድቃል።

Article 53

The Effective Committee

- 1. The Executive committee comprises the president, the vice-president, the secretary and other members elected from among members of the Regional State Council.
- 2. The chairman of the Executive Committee shall be the president.
- 3. The Executive Committee is responsible to the Regional state Council in its decisions.

Article 54

Powers and duties of the executive committee

Without prejudice to the provision of the Federal Constitution, the executive Committee shall have the following powers and duties:

- 1. To ensure the implementation of laws and decisions adopted by the Regional State council and Federal Government;
- 2. To decide on the organizational structure of the executive committee and organs of the Regional State, to oversee and provide leadership.
- 3. To draw up and submit the annual Regional State budget to the Regional State council and to implement it upon approval by the later.
- 4. To formulate economic and social policies and strategies and to submit it for approval to the Regional Council and when approved by same, to implement it.
- 5. To ensure the observance of law and order.
- 6. To issue regulations and directive
- 7. To carry out other responsibilities that may be entrusted to it by the Regional State Council.

Article 55

Appointment of the president

The Regional State Council from among its members shall elect the president

Article 56

Powers and Functions of the president

- 1. The president shall be the chief Executive the Chairman of the executive Committee of the Regional State. He is responsible to the Council and the executive Committee of the Regional State.
- 2. He shall follow up and ensure the implementation of policies, regulations, directions and decisions, adopted by the Executive Committee.
- 3. He leads the executive Committee, coordinate its activities and acts as the respective of the Regional State Council and Executive Committee. He also presides over the meetings of the Council and the Executive Committee.
- 4. He selects and submits for approval to the Council for posts of the president of Regional Supreme court and the Auditor-general of the region.

5.የክልሉን ከፍተኛ ኢኮኖሚያዊ፣ማኅበራዊና አስተዳደራዊ ተቋማት ወይም ቢሮዎች እንዲሁም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 4 ከተዘረዘሩት ውጭ የሆኑ የክልሉ ሹመቶችን ለሥራ አስፈጻሚ በማቅረብ ያሾማል።

- 6. ብሄራዊ ክልላዊ ደህንነትን ለማስጠበቅና ህግና ሥርዓትን ለማስከበር የተቋቋሙትን ብሄራዊ የፀጥታና % ሊስ ሀይሎችን በበላይነት ይመራል፡፡
- 8. የክልሉን ሆነች በፊርማው «በልሳነ ሕግ ጋዜጣ» ላይ ያውጃል፡፡

አንቀጽ 57

ስለ ምክትል ርክስ -መስተቱትሩ

- 1. ምክትል ርዕሰ መስተዳድሩ
- ህ/ ርክስ መስተቱትሩ በሥራ አስፈጻሚው ኮሚቴ ተስይተው የሚሳጡትን ተግባሮች ያከናውናል።
- ለ/ ርዕስ መስተዳድሩ በማይኖርበት ጊዜ ርዕስ መስተዳድሩን በመተካት ይሠራል።
- 3. ምክትል ርዕስ መስተዳድሩ ተጠሪነቱ ለርዕስ መስተዳድሩና ለሥራ አስሬጻሚ ኮሚቴ ይሆናል።

አንቀጽ 58 ስለ ፀሀፌ

የብሄራዊ ክልላዊ መስተዳድር ወሀፊና የሥራ አስፌጻሚ ኮሚቴ አባል መሆኑ

- 1. የመስተዳድሩን ጽህፈት ቤት ያደራጃል።
- 2. የመስተዳድሩን ስነዶች በአግባቡ ይይዛል::
- የሥራ አስፈጻሚውንና የአስተዳደሩን ቃለ ጉባዔ በሚገባ መያዙን ያረጋግጣል።
- 4. በጽህፈት ቤት ሥራዎችን በዛለፊነት ይመራል።
- በሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ በሚስጡትን ሴሎች ተግባሮች ያከናውናል።

<u>አንቀጽ 59</u> <u>ከፍተኛ የኢኮኖሚ፣ ማህበራዊና አስተዳደራዊ</u> ተቋሞች ማቋቋም

1. የክልሱ ኢኮኖሚያዊ ማህበራዊና አስተዳደራዊ የዕለት ተዕለት ሥራዎችን የሚያከናው፦ የሚስተባበሩና ¾ሚመሩ ቢሮዎች ኮሚሽኖችና ተቋሞች ይቋቋማሉ። የቢሮዎች ኮሚሽኖችና የሌሎች ከፍተኛ ተቋሞች ተጠሪነት ለክልሱ ርዕሰ-መስተዳድር ስራ አስፌጻሚ ኮሚቴው ይሆናል ዝርዝሩ በህግ ይወሰናል።

- 5. He recommends the names of heads of high economic, social, and adiministrative establishment or bureaus of the Regions as well as nominees for positions other than those specified under sub-article (4) of theis Article to the Executive Committee for appointment.
- 6.He shall supervise and guide the functions of the security and police forces of the Region in the enforcement of law and order.
- 7. He coordinates, supervises and leads the function of all the administrative levels of the Region.
- 8. He shall, by his signature, lissane Hig gazeta laws of the Region.

Article 57

Powers and Functions of the Vice-presidant

- 1. The Vice-presidant shall:
- a) carry out responsibilities which shall be specifically entrusted to him by the president and the Excutive committee;
- b) act on behalf of the president in his absence
- 2. The vice-president shall be responsible to the president and to the Excutive Committee.

Article 58

Powers and Functions of the Secretary

In this capacity as secretary of the National Regional State and member of the Executive Committee, he shall:

- a) Organize the office of the Regional state.
- b) Sserve as a custodian of all the documents of the Regional State;
- c) Ensure the propere handiling of minutes of the executive Committee and those of the Regional State Council.
- d) direct the functions of the office of the Regional State;
- e) discharge such other functions as may be assigned to him by the Excutive Committee.

Article 59

Establishment of higher Economic, social and Administrative organs

- . There shall be established bureaux, commissions and other organs to discharge, coordinate and guide the economic, social and adiministrative Functions of the Region;
- Bureaux, Commissions and other organs shall be responsible to the president and excutive committee of the Regional State. The details should be determined by law.

<u>ምክራአ ሰባት</u> <u>ስለ ፍርድ ቤቶች አወቃቀርና የዳኝነት ሥልጣን</u> አንቀጽ 60

ስለ ነጻ የዳኝነት አካል መቋቋም

- 1. በክልሱ *ነጻ የዳኝነት አ*ካል በዚህ ሕ*ገ-መንግሥት* ተቋቁጣል።
- 2. የዳኝነትን ሥልጣን በመደበኛሙ አርት ቤቶች ወይም በህግ የመዳኘት ሥልጣን ከተሰጠው ተቋም ውጭ የሚያደርግና በሕግ የተደነገገ የዳኝነት ሥርዓት የማይከተል ልዩ ፍርድ ቤት ወይም ጊዜያዊ ፍርድ ቤት አይቋቋምም::

አንቀጽ 61 ባህላዊ ሀይምኖታዊ ዳኝነት

ይህ ህገ መንግስት የግልና የቤተሰብ ሕግን በተመሰከተ በተከራካሪዎች ፌቃድ በሀይማኖቶች ወይም በበህሎች ሕጎች መሠረት መዳኘትን አይከስከልም፤ ዝርዝሩ በህግ ይወሰናል።

አንቀጽ 62 የዳኝነት ሥልጣን

- 1. በክልሱ የዳኝነት ሥልጣን የፍርድ ቤቶች ብቻ ነው።
- 2. በየትኛውም ደረጃ የሚገኝ የዳኝነት አካል ከማንኛውም የመንግሥት አካል ፣ ከማንኛውም ባለሥልጣን ሆነ ከማንኛውም ሴላ አካል ተጽእኖ ነጻ ነው።
- 3. ዳኞች የዳኝነት ተግባራቸውን በሙሉ ነጻነት ያከናውናሉ፤ ከህግ በስተቀር በሴላ ሁኔታ አይመሩም።
- 4. ማንኛውም ዳኛ ከዚህ በታች በተጠቀሰው የጡረታ ዕድሜ ከመድረሱ በፊት ከፊቃዱ ውጭ ከዳኝነት ሥራው አይነሳም።
- ሀ/ የዳኝነት አስተዳደር ጉባዔ በዳኞች የዲሲፕሊን ሕግ መሠረት ጥፋት ሬጽሟል ወይም ጉልህ የሆነ የሥራ ችሎታና ቅልጥፍና አንሶታል ብሎ ሲወስን ወይም
- **ለ**/ በህመም ምክንያት ተፅባሩን በተገቢ ሁኔታ ማናወን አይችልም ብሎ ሲወስን እና
- ሐ/ የንባዔው ውሳኔ በክልሱ ምክር ቤት አባላት በአብላጫ ትምê ሲ¢ትቅ፡
- 5. የማነኛውም ዳኛ የጡረታ ጊዜ አይራዘምም።
- 6. የክልሱ ጠቅሳይ ፍርድ ቤት የዳኝነት አካላትን የሚያስተዳድርበትን በጀት ስክልሱ ምክር ቤት አቅርቦ ያስወስናል ፤ ሲፈቀድም በጀት ያስተዳድራል።

አንቀፅ 63

የፍርድ ቤቶች አደረጃጀት ሥልጣን

1. የክልሱ የዳነት አካል በጠቅላይ ፍርድ ቤት በዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤትና በወረዳ ፍርድ ቤት ይደራጃል።

CHAPTER SEVEN

Structure and Powers of the Courts Article 60

Independence of the judiciary

- 1. An independence judiciary is hereby established in the Regional State by this Constitution.
- Special or ad-hoc courts which take judicial powers away from the regular courts or institutions legally empowered to exercise judicial functions and which do not follow legally prescribed procedures shall no be established

Article 61

Religious and Customary Courts

This Constitution shall not preclude the adjudication of disputes relating to personal and family laws in accordance with religious or customary laws, with the consent of the parties to the dispute. Particulars shall be determined by law.

Article 62 Judicial powers

- 1. judicial powers, in the Region, are vested in the Courts
- Courts of any State shall be free from any interference of influence of any State organ, any official or from any other source
- Judges shall exercise their functions in full independent and shall be directed solely by the law.
- No judge shall be removed from his duties before he reaches the retirement age determined by law except under the following conditions;
 - a) When the Judicial Administrating Council decides to remove him for violation of disciplinary rules or on grounds of gross incompetence
 - b) When the judicial administration Council decides that a judge can no longer carry out his responsibilities on account of illness; and
 - c) When the Regional State Council approves by a majority vote the decision of the Judicial Administration Council.
- 5. The retirement of judges may not be extended beyond the retirement age determined by law.
- The Regional Supreme Court shall draw up and submit to the Regional State Council for approval the budgets of the regional Courts, and upon approval, administer the budget.

Article 63

Structure and Powers of the Regional Courts

 The judicial organs of the Region shall be the State Supreme Court, the High Court of zonal administration and the Worda Courts.

- 2. ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሚከተለው ስልጣን ይኖረዋል። ሀ/ ክልላዊ ጉዳዮችን በተመለከተ ከፍተኛውና የመጨረሻው ስልጣን
 - ለ/የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ሥልጣን እንዱሁም ሐ/ ማንኛውም ክልሳዊ ፍርድ ቤት የሰጠው የመጨረሻ ውሳኔ መሠረት የሕግ ስህተት ሲኖርበት በሰበር ችሎ• የማዬት ሥልጣን።
- 3. የክልሱ ከፍተኛ ፍርድቤት ካለው ክልላዊ ሥልጣን በተ*ሬ ጣሪ ¾*ዮÅራል *¾*መጸመሪጸ Åረጽ ፍርድ ቤተ በመሆን ይዳኛል።
- የክልሱ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በፌደራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ሥልጣን መሠረት በሚሰጠው ውሳኔ ላይ የሚቀር ይግባኝ በክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይወሰናል።
- 5. የክልሱ ፍርድ ቤት ባለው የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ስልጣት መሠረት በሚሰጠው ውሳኔ ላይ የሚቀርብ ይግባኝ በፌደራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይወስናል።
- የክልሱ ፍርድ ቤቶች በውክልና የሚፈጽሙትን ፌደራል ስልጣን ለማከናወን ለሚያወጡት የንንዘብ ወጪ ማካካሻ በፌደራሱ መንግስት እንዲሰጣቸው በጠቀሳይ ፍርድ ቤት **ፐሬዚዳንት ለክልሱ ምክር ቤት ያመለክታል**።

አ<u>ንቀጽ 64</u>

- <u>ስለ**ጻኞች አሿሿም**</u> ፍሬድ ቤት ፕሪ <u>ፕሬዚዳንት</u>ና ምክትል ብቅሳይ የክልሱ <u>ፕሬዚዳንት በክልሱ ርዕሰ መስተዳድር አቅራበነት በክልሱ</u> ምክር ቤት ይሾማል።
- የክልሱ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የክልል ከፍተኛ አርድ ቤት ዳኞች በክልሱ የዳኞች አስተዳደር ንብዔ አቅራቢነት በክልሱ ምክር ቤት ይሾማሉ። የክልሱ የዳኞች አስተዳደር ጉባዔ የዳኞችን ሹመት ለምክር ቤቱ ከጣቅረቡ በፊት የፌደራሱ የዳኞች አስተዳደር *ጉ*ባዔ በ*ዕ*ጩ*ዎች* ላይ አስተያየት መጠየቅና ክራሱ አስተያዬት ጋር በማያያዝ ለክልሉ ምክር ቤት የማቅረብ ሀላፊነት አለበት። የክልሉ የዳኞች አስተዳደር ንብዔ አስተያዬቱን በሶስት ወራት ጊዜ ውስጥ ካላቀረበ የክልሱ ምክር ቤት ሹመቱን ያፀድቃል።

<u>አንቀጽ 65</u> የክ<u>ልሱ ዳኞች አስተዳደር ጉባዔ አባላት</u>

1. የጠ<mark>ቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚ*ዳንት መር*ጦ በክልሱ</mark> ርዕሰ መሳተዳድር አቅራቢነት ክልል ምክር ቤት ከግጣሽ በሳይ ትምê **የሚመ**ደቡት የዳኞች አስተዳደር ጉባዔ አባላት የሚከተሉት ናቸው።

ሀ/ ከጠቅሳይ ፍርድ ቤት አንድ ዳኛ ለ/ ከዞን ከፍተኛ አርት ቤቶች ሁለት ዳኞች ሐ/ ከፎበቆች ማህበር አንድ ተወካይ መ/ከክልል ምክር ቤት ሶስት ተወካዮች *ሠ*/ ከተለያዩ የህብረተሰቡ ክፍሎች ሶስት ሰዎች

- **2.** The Regional State Suprem courts
- a) shall have the hifhest and final judicial power over the Regional State matters;
- b) Shall also exercise the jurisdiction of the Federal
- c) Shall have power of the causation over any final court decision of the Regional State which contains a basic error of law.
- 3. The Regional State high court shall, in addition to the Regional first instance court.
- 4. Decissionas rendered by the Regional State high Court exercising the jurisdiction of the Federal first Instance Court are appealable to the Regional State Supremw Court.
- 5. The president of the RegionSupreme Court shall present, a demand for the reimbursenet of the expense s incurred by the regional State courts in the exercise of the jurisdiction of the federal courts, to the Regional State council so as shall bome by the federal Government.

Article 64

- The president and The vice-president of the Regional State Suprem Court shall, upon recommendation by the Regional state president, be appointed by the Reginal State Council.
- The Regional supreme and High court judges shal, upon recommendation by the Regional State judicial Administrative Coincil, be appointed by the State Council. The Reginal State judicial Administration Council, before submitting nominations to the State Council, has the responsibility to solicit and obtain the views of the Federal Judicial Administation concil on the nominees and to forward those views along with its recommendation. If the Federal judicial Administration Council does not submit its views within three months, the State Council may approve the appointments.

Article 65

The Regional Administration Council

- 1. The members of the Judicial Administration Council who shall, upon recommendation by the president of the Regional State for appointment candidates selected by the president of the Regional Suprem Court, be assigned by a majority vote of the Regional State council are the following:
- a) A judges from the Suprem Court
- b) Two judies from zonal high Courts
- c) A representative of the Regiona State Council
- d) Three members of the Regional State council;
- e) Three members from the different strata of the sosaiety,

ረ/ የክልሱ ጠቅላይ አቃቢ ህግና የፖሊስ ኮሚሽነር ሰ/ ሶስት ከወረዳ ፍርድ ቤት ዳኞች 2. የጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕረዚዳንት ጉባዔውን በሊቀመንበርነት ይመራል።

<u>አንቀጽ 66</u> የሕገ <u>መንግስት ጉዳዮች አጣሪ ጉ</u>ባኤ

የሕገ መንግስት ጉዳዮች አጣሪ ጉባዔ አስራ አንድ አባላት

- የሕገ--መንግስት ጉዳዮች አጣሪ ጉባዔ በዚህ ህገ መንግስት ተቋቋሟል።
- à ኖሩታል፡፡ አባሳቱም የሚከተሉት ናቸው፡፡ ሀ/ የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕረዚዳን ስብሳቢ ለ/ የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ምክትል ፕረዚዳንት ምክትል ስብሳቢ ሐ/በክልሉ ርዕሰ መስተዳድር አቅራቢነት በክክሉ ምክር

ሐ/በክልሱ ርዕሰ መስተዳድር አቅራቢነት በክክሱ ምክር ቤት የሚሾሙ በሙያ ብቃታቸውና በስነ ምግባራቸው የተመሠከረላቸው ስድስት የህግ ባለሙያዎች መ/ የክልሱ ምክር ቤት ከአባላቱ መካከል የሚወክላቸው ሶስት ስዎች::

> <u>አንቀጽ 67</u> ሕቶመንግስቱን ስለመተርጎም

- 1. የሕገ መንግስታዊ ክርክር ጉዳይ ሲነሳ በመጀመሪያ ደረጃ ጉዳዩ ለህገ መንግስት ጉዳዮች አጣሪ ጉባዔ ይቀርባል።
- የህገ መንግስት ጉዳዮች አጣሪ ጉባዔ ሕገ-መንግስ• ዊ ትርጉም ያስፈልገዋል ብሎ ያመነበትን ጉዳይ ለክልሱ ምክር ቤት አቅርቦ ያስቀድቃል።

<u>አንቀጽ 68</u> <u>የህገ መንግስት ጉዳዮች አጣሪ ጉባዔ ስልጣንና ተግባር</u>

- 1. ¾ህቶ መንግስት ጉዳዮች አጣሪ ጉባዔ ሕገ-መንግስ• ዊ ጉዳዮች የማጣራት ስልጣን ይኖረዋል በሚያደርገውም ማጣራት መሠረት ሕገ-መንግስቱን መተርጎም አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ለክልሉ ምክር ቤት በጉዳዩ ላይ ውሳኔ ሃሳብ ጸቀርባል።
- 2. በክልሉ ሕግ አውጭ አካላት የሚወጡ ሕግጋት መመሪያዎችን ደንቦችም ሆነ በየዞንና በወረዳ የሚወጡ መመሪያዎችና ደንቦች ከዚህ ህገ መንግስት ጋር ይቃረናሉ ን⁄ሚል ጥያቄ ሲነሳና ጉዳዩም ከሚመለከተው ፍርድ ቤት ወይም በባለ ጉዳይ ሲቀርብለት መርምሮ ለመጨረሻ ውሳኔ ልክሉ ምክር ቤት ያቀርባል።
- 3. በፍርድ ቤቶች የህገ መንግስት ተርጉም ጥያቄ ሲነሳ ሀ/ የህገ መንግስቱን መተርጎም አስፈላጊ ሆኖ ሳያገኘው ሲቀር ጉዳዩን ለሚመለከተው ፍርድ ቤት ይመልሳል። በአጣሪ ጉባዔው ውሳኔ ቅር የተሰኘ ባለጉዳይ ቅሬታውን ስ¡ ልሉ ም¡ ር ቤት በይግባኝ ጣቅረብ ይችላል።

- f) The attorney General of the Regional State and the police Commissioner of the Reginal State.
- 2. The Presidant of the Supreme courts shall preside over the meeting of the Judicial Administration Council.

Article 66 The Council of Constitutional Inquiry

- The Council of the Constitutional Inquiry is established by this constitution.
- The Council of the constitutional Inqiry shall have eleven members comprising;
 - a) The president of the Egional State Suprem Court, who shall serve as its predidant.
 - b) The Vice-presidant of Regional State Suprem Court, who shall serve as its vice-presidant.
 - c) six legal experts, appointed by the Regional State Council on recommendation by the president of the Regional State, who shall have proven professional competence and high moral stading;
 - d) Three persons designated by the Regional State council from among its members.

Article 67

Interpretation of the Constitution

- 1. All constitutional disputes shall, at first instance be hears by the Council of the Constitutional Inquiry.
- The Council of the Constitutional inquiry shall, if it believes there is a need for Constitutional interpretation, submit the matter to National Regional State Council for approvral.

Articl 68 Powers and functions of the Council of constitttional inquiry

- . The council of the constitutional Inquiry shall have powers to investigate constitutional disputes. Should the council, upon consideration the matter, find it necessary to interpret the constitution, it shall submit its recommendations thereon to the Regional State Council.
- Where any court or interested party the Council of constitutional Inquiry submits any Regional State law in contersted as being unconstitutional and sunh dispute to it shall consider the matter and submit it to the Regional State Council for a final decision.
- 3. When issues of constitutional interpretation arise in the court, the council of the constitutional Inquiry shall:
- a) Remand the case to the concerned court if it finds there is no need for constitutional interpretation; the interested party, if dissatisfied with the decision of the council, may appeal to the Regional State council.

ለ/ የትርጉም ጥያቄ መኖሩን ያነበት እንደሆነ በጉዳዩ የሚሰጠውን ሕገ-መንግስታዊ ትርጉም ለክልሱ ምክር ቤት ለመጨረሻ ውስኔ ያቀርባል።

<u>ምዕራፍ ስምንት</u> ስለ ዞኖች አስተዳደር

አንቀጽ 69

ሰለ ዞኖች አወቃቀርን አሠራር

- ዞን ክክሱ ቀጥሎ ያለው የተወሰኑ ወረዳዎችን የያዘ የአቸስተዳደር አካባቢ ነው
- የዞን አስተዳደር የራሱ የሆነ ምክር ቤትና ጉባዔ አይኖረውም።
- የዞን አስተዳደር ተጠሪነቱ ስክልሱ ስራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ይሆናል።
- 4. የዞን አስተዳደር አባላት ከክልሱ ምክር ቤት አባላት ውስዓ Ã*መ*ረ× ሱ
- 5. የዞኑ አስተዳደር አባሳት ከክልሱ ስራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ተመርጠው ለክልሱ ምክር ቤት በማቅረብ ማረ*ጋገጫ* ይሰጥባቸዋል።።
- 6. የዞን አስተዳደር ሲቀመንበር ምክትልና ፀሀፊ በተመሳሳይ መንገድ ተመርጠው የክልሱ ምክር ቤት ማረ*ጋገጫ* ይሰጥባቸዋል።
- 7. በአንድ ክልል ውስጥ የሚኖሩ የዞኖች ቁጥርና አከላሰል እንዲሁም የሥራ አስፈጻሚው ብዛት በክልል ምክር ቤት ይወሰናል።

<u>አንቀጽ 70</u>

<u>የዞን ሥራ አስፈጻሚ ስልጣንና ተግባር</u>

- 1. የዞን /ሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ የሆኑ ህግ አስፈጻሚ ነው።
- 2. የዞን ሥራ አስፌጻሚ ኮሚቴ አባላት በኃራ ወይም በተናጠል የዞን ፅህፌት ቤቶች በበላይነት ይመራሉ አስተባራሉ ይቆጣጠራል።
- 3. የዞን ሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ተጠሪነቱ ለክልሱ ሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ይሆናል።
- 4. የዞን ሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ በዞኑ የሚገኙትን የወረዳዎች ሥራ በበሳይነት ይመራል ያስተባብራል፣ይቆጣጠራል፡፡
- 5. የዞኑ የሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ የዞኑን ማህበራዊ አገልግሎትና የኢኮኖሚ ልማት አጥንቶ ለክልሱ ሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ጸቀርባል ሲናትቅ በስራ ላይ ያውሳል።
- 6. የዞኑን በጀት አዘ*ጋ*ጅቶ ለክልሱ ስራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ጸቀርባል ሲ<u></u>ርትቅ በስራ ላይ ያውላል፡፡
- 7. የዞኑ ቅነሳ ቅርስና የተፈጥሮ ሀብት አስፈላጊው እንክብካቤና ጥበቃ እየተደረገለት እንደሆነ ጸረፉፅ×ል

b) Submit its recommendations to the Regional State Council for a final decision if it believes there is a need for constitutional interpreteation.

<u>CHAPTER EIGHT</u> Zonal Administrations

Article 69

Zonal Structure and Its working procedures

- 1. a zone is an administrative unit next to the Regional State comprising of a defined number of woredas.
- 2. a zonal administration may not have its own council.
- 3. A zonal admionistraton shall be responsible to the Executive Committee of the Regional State.
- 4. Members of a zonal administration shall be elected from among the members of the Regional State Council.
- 5. Members of a zonal administration shall upon recommendation by the Executive Committee of the Regional State, to appoint by the Regional State Council.
- 6. The chairman, vice-chairman and secretary of a zonal administration shall, likewise, be elected by the excutive Committee of the Regional State and to be appointed by the Regional State Concil.
- 7. The number of zonal administration in the Regional State and their borders as well as the number of their excutive Committee mebers shall be determined by the Regional State Council.

Article 70

Powers and Functions of a Zonal Executive Committee

- 1. A zonal executive committee shall be the executivee organ of a zone
- 2. members of a zonal excutive committee shall individually and collectively direct, coordinate and supervise the functions of the zonal office
- 3. A zonal exewcutive committee shall be responsible to the executive committee of the regional statte.
- 4. A zonal executive shall direct, coordinate and supervise the activities of the woredas of the zone.
- 5. A zonal executive committee shall undertake the social services and economic development studies of the zone and submit it to the executive Committee of the Regional State, upon approval, implement same.
- 6. A zonal executive committee shall draw up and submit the annual budget of the Zone to the executive Committee of the Regional State and upon approval, implement it.
- A zonal executive committee shall ensure the preper protection and prescription of the historical and cultural heritages as well as the natural resource of the zone.

- 8. የዞኑን የሥራእንቅስቃሴ በሲቀ መንበሩ አማካይነት ለክልል ሥራ አስፌጻሚ ሪፖርት ያደርጋል፡፡
- 9. በክልሱ ም/ቤትና በክልሱ ሥራ አስፋጻሚ ኮሚቴ ለሚወቷት አዋጆች ፖሊሲዎች ደንቦች መመሪያዎችና ውሳኔዎች እንዲሁም ሴሎች ተግባሮች በሆኑ በትክክል በስራ ላይ መዋላቸውን ጸረፉፅ×ል።

<u>አንቀጽ 71</u> <u>የዞን አስተዳደር ሥራ አስፌጻሚ ኮሚቴ ሊቀመንበር</u> ስልጣንና ተግባር

- 1. የዞን አስተዳደር ስራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ሲቀመንበር የዞኑ አስተዳደር መሪ ይሆናል
- 2. የዞን ተጠሪ ስለሆነ ከክልሱ ስራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ፉር ይገኛሉ።
- 3. የዞት ሥራ አሰ<mark></mark>ፈጻሚ ኮሚቴ ተጠሪ ነው ስራውንም ጸስተባብራል።
- 4. የሆኑን ስራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ስብሰባ ይጠራል ይመራል ስራውንም ያስተባብራል።
- 5. በሆኑ የሚገኙትን የተሰያዩ ተቋሞችና መመሪያዎች ስራን በበሳይነት ይመራል ያስተባብራል።
- 6. በሆኑ ደህንነት ለመጠበቅ ህግን ስርዓትን እንዲያስከብሩ የተቋቋሙትን የዞን ፀጥታና የፖሊስ ሀይሎች በበሳይነት ይመራል።
- 7. የሆኑን ሥራ መሠረት በማድረግ በየሂዜው ስክልልና ስዞን ስራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ሪፖርት ያቀርባል።
- 8. በክልሱ ስራ አሰፈጻሚ ኮሚቴ የሚሰጡትን ሴሎች ተግባሮች ያከናውናሉ።

<u>አንቀጽ 72</u> <u>የዞን ስራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ምክትል ሊቀመንበር</u> <u>ስልጣንና ተግባር</u>

- 1. ሊቀመንበሩ በማይኖርበት ጊዜ እሱን በመተካት Ãስራል።
- 2. በዞኑ አስተዳደር ስራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ሊቀመንበር የሚሰጡት ሌሎች ተማባሮች በስራ ላይ ያውሳል።

<u>አንቀጽ 73</u> <u>የዞን አስተዳደር ስራ አስፌጻሚ ኮሚቴ ዋና ፀሀራ</u> ስራና ተግባር

- 1. የዞኑን አስተዳደር ስ<mark>ራ አስፈጻሚ</mark> ኮሚቴ ፅህፈት ቤት በሃላፊነት ይመራል።
- 2. የዞን አስተዳደር ስራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ሲቀመንበር የሚሰጡትን ሴሎች ተግባሮች በስራ ሳይ ይውሳል።

- 8. A zone excutive committee shall submit periodic reports on the activities of the zonal administration to the executive committee of the Regional State through its Cairman.
- 9. A zomal executive committee shall ensure the proper implementation of the laws, policies regulations, directives and decisions made by the Regional State Council and the Executive committee of the Regional State.

Article 71

<u>Powers and Functionas of a Chairman of an Executive</u> <u>Committee of a Zonal administration</u>

- 1. A chairman of a zonal executive committee shall be a chief executive of a zone.
- 2. In his capacity as a chief executive of a zone, he shall have direct working relations with the executive committee of the Reginal state.
- 3. He shall represent the executive committee of a zone and coordinate its activities
- 4. He shall convert and preside over executive committee meetings of a zone.
- 5. He shall oversee and coordinate the activities of other Regional State Institutions and departments of the zone.
- 6. He shall direct and oversee the activities of the security and police forces established to maintain public order and peace within the zone.
- 7. He shall submit periodic reports on the performance of the zone administration to the zonal and the Rewgional State Executive committees.
- 8. He shall discharge such other functions as may be assigned to him by the executive Committee of the Regional State.

Article 72

Powers and Functions of a Vice-chairman of an Executive Committee of a zonal Administration

- 1. He shall act on behalf of the chairman in his absence.
- 2. He shall carry out such other functions as may be assigned to him by the chairman of the Executive Committee of the zonal adiminstration.

Article 73

Powers and Functions of a Secretary of an Executive Committee of a zonal Administration

- He shall direct the functions of the zonal administration office.
- He shall carry out such other functions as may be assigned to him by the chairman of the Executive Committee of the zonal administration.

<u>ምዕራፍ ዘጠኝ</u> ስለወረዳ አስተዳደር <u>መዋቅርና ስልጣን</u> አንቀጽ 74

የወረዳ አስተዳደር መዋቅር

- 1. ከቀበሴዎች በሚወከሉ የህዝብ ተመራጮች የሚቋቋም ምክር ቤት
- 2. ከምክር ቤቱ አባላት የሚ*መ*ፈጡ ስራ አስፈጻሚ ከማቱ
- 3. በዚህ ህን መንግስት መሠረት የሚቋቋሙት የዳኝነት አካላት
- 4. የወረዳው ዓቃቢ ህግ መስሪያ ቤት
- 5. የወረዳው የፀኍታና ፖሊስ ሃይል መስሪያ ቤት
- 6. የወረዳ ኢኮኖሚና የማህበራዊ ልማት *መ*ስ*ሪያ* ቤቶች

<u>አንቀጽ 75</u>

የወረዳ አስተዳደርና አጠቃላይ ስልጣንና ተግባር

- ³**∕**の∠ቴ አስተዳደር በራሱ ክልል ውስጥ የማህበራዊ *አገልግሎቾችና* የኢኮኖ*ሚ* ልማት ዕቅዶችን ለማዘጋጀት ለመወሰንና እንዲሁም የክልሱ ሕጎች መንግስት የሚያወጣቸውን ፖሊሲዎች ደንቦችና መመሪያዎች በስራ ስማዋል የሚያስፈልግ ጣንኛውም ስልጣን ይኖረዋል።

<u>አንቀጽ 76</u>

<u>የወረዳው ምክር ቤት አባላት አመራረጥ</u>

1. የወረዳው ምክር ቤት አባሳት በወረዳው ክልል የሚገኘት ቀበሌ ነዋሪዎች በቀጥታ በህዝብ ይመረጣል። ተጠሪነታቸውም ለመረጣቸው ህዝብና ለዞን ሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ይሆናል።

<u>አንቀጽ 77</u>

<u>የወረዳው ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር</u>

- 1. የወረዳው ምክር ቤት በወረዳው ውስጥ የሚገኙትን የአንደኛ ደረጃ ት/ቤቶችን ያስተዳድራል::
- 2. የወረዳው ምክር ቤት መለስተኛ የህክምና ተቋጣትን ያስተዳድራሉ።
- 3. አነስተኛ የገጠር መንገዶችን ይሰራል ይጠግናል። 4.መሠረታዊ ግብርናንና የተፈጥሮ ሀብትን ይጠብቃል፣ ያስተዳድራል።
- 5.ወረዳው የመሬት መጠቀሚያ ታስ የግብርና ውጤቶች ሽያጭ ታክስና ሴሎችም የአንልግሎት ታክሶችን ይጥላል ያሰበስባል።
- 6.የወረዳውን ማህበራዊ አገልግሎትና የኢኮኖሚ ልማት እንዲሁም የአስተዳደር እቅዶችና ፕሮግራሞችን ያፀድቃል።
- 7. ህዝብን ለልማት ሥራ በስፋት ያነሳሳል።

CHAPTER NINE

Structure and Power of woreda Council

Article 74

Structure of woreda Council

- 1. A worda Council shall have the following organs:-a/ A council comprising of the representatives of the people in each kebel;
- b/ An executive committee elected from among the members of the kebele council
- c/ Judicial organ to be established in accordance with this Constitution.
- d/ office of the woreda attomy.
- e/ A woreda security and police force
- f/ A woreda offices for social services and economic development.

Article 75

Powers and Functions of a woreda Adiministration

- 1. A woreda administration shall have all the powers required to formulate and determine the social services and economic development plans as well as to implement laws, policies, regulations and directives issued by the Regiona State.
- 2. Without orejudice to a self-government it may exercise in the admionistrative affairs and development of the area under its jurisdiction, a woreda administration shall be subordinate to the Regional State to a zonal administration.

Article 76

Election of Members of a Woreda Council

Members of a worda council shall be elected by the residents of each kebele in the woreda on the basia of direct and free election and they shall be responsible to their electorate, the executive committee of their respective zonal administration and through it to the Executive Committee of the Regional state.

Article 77

Powers and Functions of a Worda Council

- 1. A worda council shall administer all elementary schools within the worda
- 2. A woreda council administers intermidate public health establishments
- 3. A worda council shall construct and maintain lower level rural roads
- 4. A woreda council shall preserve and adiminister basic agrigultural ans natural resources
- 5. A worda council shall levy and collect land use taxes, agricultural product sales taxes and other similar taxes in the worda.
- 6. A worda council shall approve social services economic development and public administration plans and programs of the worda
- 7. A worda council shall mobiliz the peoble for development activities.

- 8. የምክር ቤቱን ሲቀመንበር ምክትል ሲቀመንበርና ፀሀፊውን ሕንዲሁም የሥራ አስፊጻሚ ኮሚቴ አባሳትን ይመርጣል።
- 9. የራሱን የውስጥ ደንብና መመሪያ ያወጣል። 10. ክልሱ ከሚመድበውና ከሚያስተዳድረው ውጭ ያለውን የወረዳውን የገቢ ምንጭ ይጠቁጣል በጀቱን ያዘ*ጋ*ጃል።

<u>አንቀጽ 78</u>

<u>የምክር ቤቱ የሥብሰባ ጊዜ</u>ና የሥራ ዘመን 1. ከምክር ቤቱ አባላት ከግማሽ በላይ ከተገኙ ምልዓተ ጉባዔ ይኖራል።

2.የወረዳ ምክር ቤት በየ3 ወሩ ይሰበስባል 3.የወረዳ ምክር ቤት የሥራ ዘመን ሁለት ዓመት ይሆናል የምክር ቤቱ የሥራ ዘመን ከማብቃቱ በፊት አዲስ ምራጫ ተካሂዶ ይጠናቀቃል።

<u>አንቀጽ 79</u>

ስለ ወረዳ ስራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ስልጣንና ተግባር

- የወረዳ ስራ አስፋጻሚ ኮሚቴ አባሳት ከምክር ቤቱ አባሳት መካከል የሚመረጡ ይሆናሉ።
- 2. የወረዳው ስራ አስፋጻሚ ኮሚቱ የወረዳው የህን አስፈጻሚ አካል ነው።
- 3. የወረዳው ስራ አስፈጻ*ሚ ኮሚቴ* ለወረዳው ምክር ቤትና ሰዞን የበላይ አካላት ተጠሪ ነው።
- 4. የወረዳው ስራ አስፈጻሚ ኮሚቴ አባላት በ*ጋ*ራ በግል የወረዳ አስተዳደሩን መስሪያ ቤቶች በበላይነት Ãመራል።
- 5. የማዕከላዊ መንግስትና የክልል ህጎች ደንቦች ፖሊሲዎች መመሪያዎች ዕቅዶችና ፕሮግራሞች ስራ ላÃ እንዲውሱ ያደርጋል።
- 6. የተፈጥሮ ሀብትን ይጠብቃል፡ ያለማል፡ ይንከባከባል፡፡
- 7. የወረዳውን ሰላምና ወዋታ ይጠብቃል፡ የወረዳውን ፖኒስ ሀይል ይመራል፣ያስተባብራል፡፡
- 8. የወረዳውን ቅርሳ ቅርስ ይንከባከባል።
- 9. በወረዳው ምክር ቤት የሚሰጡትን ተግባሮች ያከናውናል።
- 10. የማበራዊ ኢኮኮኖሚያሚና አስተዳደራዊ እቅዶችን አዘ*ጋ*ጅቶ ለወረዳው ምክር ቤት በማቅረብ አስናት*ቃ*ል።

- 8. It shall elect its own chairman, vice-chairman and Secretary as well as the Executive committee
- 9. It shall adopt its internal rules and administrative directives
- 10. It shall utilize revenues other thean those that fall within the domain of the Regional State and draw up budiet.
- 11. It shall issued directives to ensure peace and security of the woreda.

Article 78

Meetings of the Council and Duration of its Term

- 1. The presence of more than half of the members of the Council constituets a quorum
- 2. The Worda council shall meet every three months
- 3. The terms of a worda council shall be two years. New eclection shall be held prior to the expiry of the period of the previous council.

Article 79

Powers and Functions of a Wrda excutive committee

- 1. Members of an executive committee of a worda shall be elected from among the members of a worda council.
- 2.A worda excutiv committee shall be the executive organ of the worda.
- 3. A worda excutive committee shall be responsible to the worda Council and to the higher organ of the respective zonal administration.
- 4. Members of a wreda excutive committee shall individually and collectively direct the activities of the state agencies in the eorda.
- 5. It shall implement the laws, regulations, policies. Directives, plans and programs of the federal Government and the Regional State.
- 6. It shall preserve, develop and protect the natural resources
- 7. It shall maintain peace and security as well as direct and coordinate the worda police force.
- 8. It shall preserve the historical and cultural heritages of the worda.
- 9. It shall carry out other duties that may be entrusted to it by the worda council.
- 10. It shall prepare the social services, economic development and administrative plans the worda and submit to the worda council for approval.

<u>አንቀጽ 80</u> <u>የወረዳው ስራ አስፌጻሚ ኮሚቴ ሊቀመንበር ስልጣንና</u> ተግባር

የወረዳው ስራ አስፈጻ<u>ሚ ኮሚ</u>ቴ ሊቀመንበር ተጠሪነቱ ለወረዳው ምክር ቤትና ለበላይ የመስተዳድር አካላት ሆኖ፡-

- 1. የወረዳው አስተዳዳሪ ተጠሪ ይሆናል።
- የወወረዳውን ምክር ቤትና የሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ስብሳቢዎች ይመራል።
- 3. የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤትና የቤኒሻንጉል ጉሙዝ <u>ብሄራሚ</u> ከልላዊ መስተዳድር ሕጎች ፖሊሲዎች አቅዶችና ፕሮግራሞች እንዲሁም መመሪያዎች በትክክል ስራ ላይ መዋላቸውን ያረ*ጋ*ገጠል፡፡
- 4. ለወረዳው ስራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ለወረዳው ምክር ቤትና ለበላÃ ንመስተቴትሩ አካላት በየጊዜው ሪፖርት ያቀርባል።
- 5. የወረዳው የሥራ አስፌጻሚ ኮሚቴና ልዩ ልዩ ተቋማት Ãመራል Ãቆx ቷራል።
- 6. የወረዳው የማህበራዊ አገልግሎትና የኢኮኖሚ ልማት ፕሮግራሞች /እቅዶች/ መዘጋጀታቸውን ይቆጣጠራል፡፡
- 7. በወረዳው *መ*ክር ቤት የሚሰጡትን ሌሎች ተማባሮች ያከናውናል።

<u>አንቀጽ 81</u> የወረዳው ምክትል ሊቀመንበር ስልጣንና ተግባር

- 1. ሲቀመንበሩ በማይኖርበት ጊዜ እሱን በመተካት ይሰራል፡፡
- የ/ሥራ አስፌጻሚ ኮሚቴና ሲቀመንበሩ የሚሰጡትን ሴሎች ተማባሮች ያከናውናል።

<u>አንቀጽ 82</u> <u>የወረዳ ምክር ቤት ፀሀራ ስልጣንና ተግባር</u>

የወረዳው ምክር ቤት ፅሀፊ የወረዳው ሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ አባል በመሆን:-

- 1. የምክር ቤቱን ጽ/ቤት ያደራጃል::
- 2. የምክር ቤቱን ስነዶች በአግባቡ ይይዛል
- 3. የምክር ቤቱ ቃለ-ጉባዔ በሚገባ መያዙን ያረጋግጣል፡፡
- 4. የጽህፈት ሥራዎችን በሀላፊነት ይመራል።
- በሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴው የሚሰጡትን ሴሎች ተግባሮች ያከናውናል።

<u> አንቀጽ 83</u> <u>የወረዳ የዳኝነት</u> አካል

1. ስለ ዳኝነት አስተዳደር የማዕከላዊና የክልላዊ ሕግ-መንግስት ያወጡት ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የወረዳው የዳኝነት አካል የብሄራዊ ክልላዊ ዳኝነት አካል የበታችና የመጀመሪያ ነው።

Article 80

Powers and Finctions opf a chairman of the worda Executive Committee

A chairman of the worda executive committee shall be responsinle to the woreda council and the highest administrative organ and shall,

- 1. Represent the worda administrative
- 2. Preside over the meetings of the worda council and its executive committee.
- 3. ensure the proper implementation of laws, policies, plans and programmes as well as directives adopted by the House of peoples Representative and by the Benishangul Gumuz National Regional State Council.
- 4. Submit periodic reports to the worda executive committee, the worda council and to the higher administrativew organ.
- 5. direct and supervise the activities of the worda executive committee and different institutions of the State.
- 6. Oversee and supervise the task of drawing up of social service and economic development programmes (plans) of the worda;
- 7. Carry out such other functions as may be assigned to him by the worda council.

Articl 81

Powers and Functionas of a Vaic-chairman of the worda

1. He shall act on behalf the chairman in his absence 2. He shall carrout responsibilities, which shall be entrusted to him by the Executive Committee and its Chairman.

Article 82

Powers and Functions of a secretary of the worda <u>Council</u>

A secretary of the worda council shall be the members of a worda executive committee and shall.

- 1. Organize the office of the worda council
- 2. Servr as a custodian of the documents of the worda council
- 3. Ensure the proper handiling of minutes of the worda council
- 4. Guide the functions of the office of worda adiministration
- 5. Carry out such other functions as may be assigned to him by the executive Committee.

Article 83

worda Judical ordan

Without prejudice to the provisions of the Federal constitution and the Regional State Constitution regarding administration of judicial organs, the worda judical organ shall be the lower and the first-Instance court of the National Regional State court.

<u>ምዕራፍ አስር</u> <u>ስለ ቀበሌ አስተዳደር</u> <u>አንቀጽ 84</u> አወቃቀር

- የቀበሌ አስተዳደር የሽንን አስፌጻሚ ኮሚቴ የማበራዊ የኢኮኖሚያዊና የፀጥታ አካላት እንዲሁም የማህበራዊ ዳኝነት አካል ይኖረዋል።
- 2. የቀበሌ ሽንን አባሎች በምርጫ የሚቆሙ አካላት አባሎች በቀዋታ በህዝብ የተመረጡ ይሆናሉ። ተጠሪነታቸውም ለመረጣቸው ህዝብና ለወረደ ምክር ቤትና ከወረዳው ስራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ይሆናል።

<u>አንቀፅ 85</u>

<u>የቀበሌ ሽንጎ ሰልጣንና ተግባር</u>

- 1. የወረዳው ምክር ቤት ስራ አስፈጻሚ የሚያወጣቸውን ዕቅዶችና መመሪያወፐች ስራ ሳይ ይውሳል።
- የበላይ ምክር ቤቶችና ሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴዎች ስስሪቶች በማውጣት ስራ ላይ እንዲውሉ ያደርጋል።
- 3. የአካባውን አስተዳደር የሚመሩ የቀበሌ ስራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ይመርጣል ከውስጣቸውም ሊቀመንበር ምክትል ሊቀንበርና ፀሀፊ ይመረጣል።
- 4. በበሳይ አካሳቱ የሚሰጡትን የማህራዊ አስተዳደራዊ አቅዶችና ፕሮግራሞች ተቀብሎ በአካባቢው በስራ ላይ የሚውልበትን ዝርዝር የሥራ አፈጻጸምና ፕሮግራም ያወጣል። ሌሎች ለቀበሴው የሚጠቅሙ ተጨማሪ እቅዶችን ያወጣል።
- 5. የቀበሌውን ህዝብ ለልማት ያነሳሳል።
- 6. በሥራ አስሬጻሚ ኮሚቴ ተመርጠው የሚቀርብበትን የማህበራዊ ፍርድ ቤት ዳኞች ሹመት ያፀድቃል።
- የሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴና የሌሎች ኪሚቴዎችን የሥራ መደብ ይወስናል።

<u>አንቀጽ 86</u>

<u>የምክር ቤት ስብሰባና የሥራ ዘመን</u>

- 1. የምክር ቤቱ አባሳት ከግማሽ በሳይ ከተገኘ ምልፐት ጉባዔ የሆናል።
- 2. የምክር ቤቱ ስብሰባ በየወረዳ ይካሄቱል
- 3. የምክር ቤቱ የሥራ ዘመን ሁለት ዓመታት ይሆናል። የስራ ዘመት ከጣብቃቱ ከአንድ ወር በፊት አዲስ ምርጫ ተካሂዶ ይጠናቀቃል።

አንቀጽ 87

- **የቀበሌ ስራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ስልጣንና ተግባር** 1. የሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴው ቋሚ አካል ስላልሆነ ዕቅዶችን በዝርዝር ከነደፈ በኃላ በየጊዜው እየተገናኘ አፈጻጸማቸውን ይከታተላል።
- 2. የቀበሌ ስራ አስፋጻሚ ኮሚቴ ሊቀመንበርን ጨምሮ ከሽንን አባላት የሚመረጡ ናቸው።
- 3. የቀበሴ ስራ አስፈጻሚ ኮሚቴ በበሳይ አካላት የሚወጡትን ኅጎች አስፈጻሚ አካል ነው።

CHAPTER TEN

Kebele Administration Article 84 Structure

- 1. A kebele Administration council shall have an executive Committee, social an economic and a security organs as well as Social Court.
- 2. Members of a kebele council and members of the other organs that shall be established by election shall be elected by residents of a kebele on the basis of direct and trace elections. They shall be responsible to their electorate to the worda council and the worda executive committee

Article 85

Powers and Functions of a kebele council

- 1. It shall implement plans and directives adopted by the worda council and its executive committee
- 2. It shall formulate and implement and directives in it iontry without contravening directives issued by their court and their Executive committee
- 3. It shall elect executive committee members of a kebel who small manager the administrative business of the localty achairma, vice-chairman and a secretary shall be elected from among the executive committee members of the kebele.
- 4. It shall formulate detail plan and programs of strategy on the proper implementation of social adiministrative plan and programs issued to it by higher organs as well as prepare other plans theat may benefit the kebele.
- 5. It shall mobilize the populance for development activeties.
- 6. It shall approve the appointment of social court judicial submuter to it by the executive committee.
- 7. It shall determine the duties of the executive committee and other committees.

Article 86

Meetings of the council and Duration of its term

- 1. The presence of more than half of the members of the kebel council constitutes a quarum.
- 2. The Council shall meet every month.
- 3. The tenure of a kebele council shall be two years election shall be held one mouth prior to the expiry of the term of the previous council.

Article 87

Powers and Functions of a kebele Executive committee

- 1. As the executive committee of a kebele council not a standing organ, after it formulated planes, it shall follow up their implementation on oeriodic meetings.
- 2. Members of the executive committee of a kebele including the chairman shall be elected from among the council members.
- 3.An executive committee of a kebele is an executive organ of the laws adopted by higher organs.

- 4. የቀበሴው ሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ተጠርነቱ ከመረጠው የቀበሴ ሽንጎና ለወረዳ ምክር ቤት ሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ይሆና።
- 5. የቀበሌ ሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ በግልና በወል የቀበሌውን ሥራ ይመራል።
- 6. የቀበሌ ሽንን የሚንድፋቸውን የልማት ሰነዶች ስራ ላይ ያውላል። የቀበሌው ሽንን የልማት *ዕ*ቅዶችን ነድፎ ያቀርባል።
- 7. ቀበሌው: ውስዓ ¾ሚ<u>ሄዱት</u> የማህራዊ አገልጎሎት አወቅዶች ሥራ ላይ መዋላቸውን ይቆ× ቷራል።
- 8. የተፈጥሮ ሀብት ጥበቃ እንክብካቤና ልማት ስራ በክፍተኛ ደረጃ እንዲካሄድ ያደር*ጋ*ል።
- 9. በአካባው ለሚ*ገ*ኙ ቅርሶች ጥበቃና እንክብካቤ ያደር*ጋ*ል በጥቅም ላይ የሚውሉበ*ትን መንገ*ድ ለበላይ አካል ያሳውቃል፡፡

<u>አንቀጽ 88</u>

የቀበሌ ሊቀመንበር ሥልጣንና ተግባር

- 1. የቀበሌው ሲቀመንበር ተጠሪነቱ ስቀበሌው ሽንን ስራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ይሆናል።
- 2. ¾ተበሴው አስተዳደር ተጠሪና ሃሳፊ ነው።
- 3. የቀበሴው ሀነ*ጎ*ና ሥራ አስፈጻሞ ኮሚቴ ሥበሰሰባዎችን ይመራ**ል**።
- 4. ከበሳይ አካላት የሚመጡትን ሕጎች ደንቦች መመሪያዎች ፖሊሲዎችና ዕቅዶችን ተቀብሎ ሥራ ሳይ መዋላቸውን ይቆጣጠራል።
- 5. ስቀበሴው ሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴና ሽንን እንዲሁም ሰወረዳው ስራ አስፈጻሚ የሥራ ሪፖርት ጳቀርባል።
- 6. በቀበሌው በወረዳ መ/ቤት የሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴዎች የሚሰጡትን ሴሎች ተማባራት ተቀብሎ በሥራ ሳይ ያውሳል።

- 1. ሲቀመንበሩ በሴለበት እሱን ተክቶ ይሰራል።
- 2. በሥራ አስሬጻሚ ኮሚቱውና በሲቀመንበሩ ተስይተው የሚሰጡትን ሴሎች ተግባራት ሥራ ላይ አውሳል።

አንቀጽ 90

የቀበሌው ፅሀፊ ተግባር

- 1. የቀበሌውን ጽህፈት ቤት ሰነዶች በደንብ ይይዛል።
- 2. በሲቀመንበሩ፡ በምክትል ሲቀመንበሩ በሥራ አስፈጻሚ የሚሰጡትን ሥራ ይሰራል።
- 3. የቀበሴውን አስተዳደር የወሆፍ ሥራዎችን ይሰራል፡፡
- 4. የስብሰባ አጀንዳዎችን አዘ*ጋ*ጅቶ ለስብሰባ ያቀርባል፡፡

- 4. Members of an Executive Committee of a kebele shall direct the functions of a kebele administration individually and collectively.
- 5. An executive committee of the kebele shall be responsible to the respective kebele council and to the worda executive committee.
- 6. It shall implement development plans that shall be formulated by the kebele council. It shall formulate development plans and submit to the kebele council for approval.
- 7. It shall suprising the proper implementation of social services plans in the kebele.
- 8. It shall promote the protection, tending and development activities of natural resources to the highest degree.
- 9. It shall preserve historical and cultural heritages in the locality and forward suggestions for their utilization to the higher organ in the administrative structure.
- 10. It shall maintain peace and security in the locality.

Article 88

Powers and Functions of a kebele chairman

- 1. He shall be responsible to the executive committee of the kebele and worda councils.
- 2. He shall be the representative and the one in charge of the day-to-day administration of the kebele.
- 3. He shall preside over the meetings of the executive committee and the kebele council.
- 4. He shall recive and ensure the proper implementation of laws, regulations, policies and plans of higher organs
- 5. He shall submit reports to the executive committee and the kebele council as well as the executive committee of the worda council
- 6. He shall carryout such other functions as may be assigned to him by the kebele council and the worda council

Article 89

Powers and Functions of a vice-chairman of a kebele.

- 1. He shall act on behalf of the documents of a kebele
- 2. He shall carry out other responsibilities which shall be entrusted to hem by the executive committee and the chairman

Article 90

Functions of a kebele secretary

- 1. He shall serve as a custodian of the documents of a kebele
- 2. He shall carry out functions, which shall be entrusted to him by the chairman, Vice-chairman and by the executive committee.
- 3. He shall undertake secretarial works of the kebele
- **4.** He shall prepare agenda of the meetings and submit same to members of the meeting.

<u>አንቀጽ 91</u>

<u>የቀበሴ ማህበራዊ ፍርድ ቤቶች ስልጣንና ተግባር</u>

- 1. ቀበሌው የማህበራዊ የፍርድ አካል ነው።
- 2. በቀበሌው ሽንን ይመረጣል።
- 3. የሥራ ዘመት እንደ ቀበሌ ሽንጎ የሥራ ዘመን ይሆናል።

<u>ምዕራፍ አስራ አንድ</u> <u>የክልሉ ፖሊሲ መርሆዎች</u> <u>አንቀጽ 92</u>

1. ጣንኛውም የመንግስት አካል የፌደራሱንና የክልሱን ሕቆመንግስት ሴሎች ሕጎች በሥራ ላይ ሲያውል በዚህም ምዕራፍ በተመለከቱት ላይ መመስረት አለበት። 2. በዚህ ምዕራፍ ውስጥ መንግስት ማስት የክልሱ

መስተዳደር መንግስት ማለት ይሆናል።

<u>አንቀጽ 93</u>

ፖለቲካ<mark>ዊ ነክ ዓላ</mark>ማዎች

1. መንግስት በዲሞክራሲያዊ መርሆዎች ላይ በመመስረት ህዝቡ በሁሉም ደረጃዎች ራሱን በራሱ የሚያስተዳድርበት ሁኔታ ማመቻቸት አለበት።

2. መንግስት የብሄረሰቦችና የህዝቦችን ማንነት የማክበር በ².ህ ላ^ሺ በመመርኮዝ በመካከላቸው እኩልነት አንድነትና ወንድማማችነት የማጠናከር ግዴታ አሰበት። በተለይ ይበልጥ ኃላቀር ለሆኑት <u>ብሄረሰቦ</u> ልዩ ትኩረት በማትረፅ አኩልነታቸውን ማረ*ጋገ*ጥ አለበት።

<u>አንቀጽ 94</u> ኢኮኖ<u>ሚ ነክ ዓላማዎች</u>

- 1. መንግስት ሁሉም የክልል ነዋዎች ባሳቸው አውቀትና ሀብት ተጠቃሚ የሚሆኑበትን መንገድ የመቀየስ ሀሳፊነት አለበት።
- 2. መንግስት የክልሱ ነዋሪዎች የኦኪኖሚ ሁኔታቸውን ሳማሻሻል እኩል ዕድል እንዲኖራቸው ሰማድረግና ሀብት ፍትዛዊ በሆነ መንገድ የሚከፋፊልበት ሁኔታ ማቻቸት አሰበት።
- 3. መንግስት ወደ ኃላ ሰቀሩ <u>ብሄረሰቦ</u> ል¿ ትፉአ ጸÅርፉል።
- 4. የተፈጥሮና ሰው ሰራሽ አደ*ጋ* እንዳይደርስ መከላከልና አደ*ጋ*ው ሲደርስም ስተ*ጎ*ጂው ርዳታ በወቅቱ እንዲደርስ ማድረግ አለበት።
- 5. መንግስት መሬትንና የተፈጥሮ ሀብትን በህዝብ ስም በይዞታው ስር በማትረፅ ሰህ ቡ ¾ራራ ዓቅም እንዲውሱ የማድረግ ሃላፊነት አለበት።
- 6. የክልሱ የልማት ፖሊሲዎችና ፕግራሞች ሲዘጋጅ ሕዝብ እንዲሳተፍ መደረግ አለበት። የህዝቡን የልማት እንቅስቃሴዎች መደንፍ አለበት።
- 7. መንግስት የህዝቡን አውቀትና ጉልበትን ገንዘብ በማቀናጀት ፈጣን ልማት የሚያረጋግጥበትን መንገድ መቀየስ አሰበት። ሕዝቡ በክልሱ የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ ከፍተኛ ሚና እንዲኖረው ማድረግ አሰበት ስለሆነም ሕዝቡ ዕቅዶችና ፖሊሲዎች በመደገፍ ብቻ ሳይሆን በማስፈጸምና በመገምገም መሳተፍ አሰበት።

Article 91

Powers and Functions of a kebele Social Court

- 1. It is part of the judicial organs of a kebele
- 2. The judeges of a social court shall be elected by the kebele council
- 3. The term of a kebele social court shall be for the duration of the mandate of the kebele council.

$\frac{\text{CHAPTER ELEVEN}}{\text{POLICY PRINCIPLES OF THE REGION}}$

Article 92

- 1. Any organ of Government shall, in the implementation of the constitutiona, laws and policies of the federal Government and the Regional State, be guided by the principles specified under this chapter.
- 2. The term "Government" in this chapter shall mean the Benishangul Gumuz National Regional State.

Article 93

political objectives

- 1. Guided by democratic principles Government shall promote the peoples self-rule at all levels.
- 2. Government has the obligation to respect the identify of Nationalities and peoples and accordrdingly to strengthen wquality, unity and fraternity amonges them, Governmenr shall have to provide special attention to nationalities lead advantaged in development and to endure their equality with others.

Article 94

Econmic Objectives

- 1. Government shall have the duty to formulate policies, which ensure that all residents of the Region can benefit from the Regions' legency of international and material resources
- 2. Government has the duty to ensure that all residents of the Region get equal opportunity to improve then economic conditions and promote eqitable distribution of wealth amongtest them.
- 3. Government shall provide spearal assistance to Nationalities least advantaged in development
- 4. Government shall take measures to avert any natural and man-made disasters, and in the event of disasters, to provide timely assistance to the victims.
- 5. Government has the duty to hold, on behalf of the people, land and other natural resources and to diploy them for their common benefit and development.
- 6. Government shall promote the participation of the people in the formulation of the Regional development policies and programmes; it shall also have the duty to support the initiatives of the people in their development endeavors.
- 7. Governmet shall have the duty to formulate the ways and means of integrating the intellectual. The energy and the financial resources of the people so as to ensure rapid development. It shall encourage the people to have the highest role in the Regiona economic activities. To this end, the people should

- 8. መንግስት በልጣት እንቅስቃሴ ውስጥ ሴቶች ከወንዶች አኩል የሚሳተፉበትን ሁኔታ የጣመቻቸት ሀላፊነት አለበት።
- 9. የሥራተኛውን ሕዝብ ጤንነት ደህንነትና የኮሮ ደረጃ ስመጠበቅ መጣር አለበት።

<u>አንቀጽ 95</u>

<u>ማህበራዊ ነክ ዓላማዎች</u> 1. የሀገሪቱን የክልሱን አቅም በፊቀደ *መጠን ሁ*ሱም የክልሱ *ነዋሪዎች የትህርት* የጤና አ*ገ*ልግሎት የንፁህ ውሃ የመኖሪያና ማህበራዊ ዋስትና እንዲኖራቸው ያደርጋል። 2. ትምህርት ከሃይጣት ከፖስቲካ አመለካከቶችና ከባህላዊ ተፅዕኖዎች ነፃ በሆነ መንገድ ይካሄዳል።

<u>አንቀፅ 9</u>6

- 1. የተልጥሮ ሀብቶችና የታሪክ ቅርሶች መጠበቅ የመንግስትና የሁሉም የክልሱ ነዋሪዎች ግዴታ ነው።
- 2. የክልሱ መንግስት አቅም በፈቀደ መጠን ኪነ-ዓበብ ሳÃ ንስና ቴክኖሎጅ የማስፋፋት ግዴታ አለበት።
- 3. የክልሱ መንግስት መሠረታዊ መብቶችና ሰብዓዊ ክብርን እንዲሁም ዲሞክሲያዊ ሕገ-መንግስቱን የጣይቃረት ባህሎችና ልማዶች እንዲጎስብቱና እንዲያድጉ የመርዳት ሀሳፊነት አሰበት።

<u>አንቀጽ 97</u> <u>የአካባቢ ደህንነት ጥበቃ ዓላማዎች</u> 1. *መን*ግስት ሁሉም የክልሉ ነዋሪ ንፁህና ጤናማ አካባቢ

- እንዲኖረው የመጣር ሃላፊነት አለበት።
- 2. ማንኛውም የኢኮኖሚ ልማት እርምጃ የአካባቢውን ደ*ህንነት የጣያናጋ መሆን* አለበት።
- 3. የህአዝቡን የአካባቢ ደህንነት የሚመስከት ፖሊሲና ፕግራም በሚነደፍበት ጊዜና ሥራ ላይ በሚያውልበት ጊዜ የሚመለከተው ህዝብ ሃሳቡን አንዲገልጽ መደረግ አለበት።
- የመንግስትና **ነዋሪዎ**ች የክልሱ አካባያቸውን የመንከብከብ ግዬታ አሰባቸው።

- only participate in the fpormulation of plans and policies, but also in their implementation and follow
- 8. Government shall ensure the participation of women in equality with men in development endeavors.
- 9. Government shall endeavor to protect and promote the health, welfare and living standards of the working population.

Article 95 Social objectives

- 1. To the extent the Country's and the Region's resources permit, policies shall aim to provide all the residents of the Region acces to public health and education, clean water, housing and social security.
- 2. Education shall be provided in a manner that is free from any religions influence. political partisanship or cultural prejudices.

Article 96 Cultural Objectives

- 1. government and all residents of the Region shall have the duty to protect the natural resources and the historical heritages.
- 2. Government shall have the duty, to the exetent its resources permit, to support the development of the arts, science and technology.
- 3. Government shall have the duty to support, on the basis of equality, the grouth and enrichment of cultures and traditions that are compatible with fundamental rights, human dignity and the democratic Constitution

Article 97 **Environmental Objectives**

- 1. Government shall endeavor to ensure that all residents of the Region live a clear and healthy environment.
- 2. The design and implementation of any economic development programme and project shall not damage or destroy the environment
- 3. People have the right to full consultation and to the expression of views in the planning and implementation of environmental policies and projects that affect them directly
- 4. Government and the residents of the Region shall have the duty to protect the environment.

<u>ምዕራፍ አስራ ሁለት ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች አንቀጽ 98</u> የክልሉ ዋና ኦዲተር

- 1. የክልሱ ዋና ኦዲተር በርዕስ *መ*ስተዳድሩ አቅራቤነት በክልሱ ምክር ቤት ይሾማል።
- 2. የክልሉ ዋና ኦዲቴር የክልል መስተዳድር ተቋማትንና ልሎች መስሪያ ቦቶች ሂሳቦች በመቆጣጠር በክልል ምክር ቤት የተመደበ ዓመታዊ በጀት በበጀት ዓመቱ እንዲሰሩ ለተወሰኑ ሥራዎች በነገባ መዋሉን ለምክር ቤቱ ሪፖርት ያቀርባል።
- 3. የክልሱ ዋና ኦድተር የመስሪያ ቤቱን በጀት በቀዓ ታ ለክልሱ ምክር ቤት አቅርቦ ጸስናትቃል።
- 4. የዋናው ኦድተር ዝርዝር ተግባር በህግ ይወሰናል።

<u>አንቀጽ 99</u> ሕ*ገ መን*ግስቱን ስለማሻሻል

የዚህ ሕ*ገ መንግ*ስት ድ*ንጋጌዎ*ች ሲሻሻሉ የሚችሉት የቀረበውን የማሻሻያ ሀሳብ የምክር ቤቱ ሶስት አራተኛ አባላት ሲያጸድቁት ነው።

አሶሳ ጥር 15 ቀን 1988 ዓ.ም የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ብሄራዊ ክልሳዊ መንግስት ምክር ቤት

CHAPTER TWELVE Miscellaneous Proivsions Articl 98

The Regional Auditor-general

- 1. The Regional Auditor-general shall, upon recommendation of the president of the Regional State, be appointed by the Regional State Council.
- 2. The Regional Auditor-general shall audit, and inspect the accounts of the Regional state institutions and other agencies of the Regional State to ensure that expenditures are properly made for activities carried out during the fisical year and in accordance with the approved allocations, and submit his reports thereon to the Regional State council.
- The Regional Audit-General shall prepare and submit for approval to the Regional State Council his offic's annual budget.
- 4. The details of functions of the Regional Auditor-General shall be determined by law.

Article 99 Amendment of the constitution

Amenedment to the Provisions of this Constitution shall be made when the proposed amendment is supported by a three-fourths majority vote of the Regional State council.

Assosa july 1,1995

The Benishangul Gumuze National Regional State